

Unitárius Élet

71. évfolyam, 3-4. szám, 2017. május-augusztus. Megjelenik kéthavonta.

EGYSÉG

„Egység: részek magasabb szemponthoz igazodó összetartozása, személyek közösségbe tartozása. Az ösfogalmak közé tartozik, amelyekről minden kor embere tudott, anélkül, hogy tartalmát elemezte volna.”

Egység, ahogy magunkban összegba hozzuk a létezés szintjeit.

Egység, ahogy felemelő pillanatokban szív a szívvel összedobban.

Egység, amikor a család együtt ünnepel.

Egység, amikor többféleképpen énekelünk és a kórusban a hangok harmóniává nemesednek.

Egység, ahogy a hidrogén és oxigén teljesen különböző atomjai kötésbe lépnek és az új minőséget, a vizet alkotják, földi létünk egyik alapját.

Szejkefürdőn az egységet élhettük át, a világ minden tájáról összesereglett emberekkel. A szívünk egyszerre dobbant, az ének messze szállt, a gyógyvíz testünket, a prédikáció és az úrvacsora lelkünket hangolta a Teremtő Egységbe.

Soli Deo Gloria!

Bartha Mária Zsuzsánna

Ajánló a tartalomból:

- *Hétköznapi evangélium*
- *A püspöki helynök és főgondnok jelentése 2016-ról*
- *Akik előttünk jártak: Budapesti egyháztársadalmi szervezetek*
- *Őszövetségi csodák*
- *Egyházközségeink életéből*

Főtanácsi beszéd

„...mert ami megismerhető Istenből, az nyilvánvaló előttük, mivel Isten nyilvánvalóvá tette számukra. Láthatatlan valóját, azaz örök hatalmát és istenségét meglátja alkotásain az értelem a világ teremtésétől fogva. Ezért nincs mentségük, mert bár Istent ismerték, mégsem dicsőítették vagy áldották mint Istent, hanem hiábavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és sötétség borult oktalan szívükre.” (Róm: 1, 19-21)

Kedves testvéreim! Számomra a világegyetemben megfigyelhető rendezettség, finomhangoltság egyáltalán nem magától értetődő. Hogy az ember azt képes felfogni, megérteni és kikutatni az főleg nem magától értetődő. Ha csak biológiai, kémiai és egyéb folyamatok termékei vagyunk, hogyan

lehetséges ez? Hogyan gondolhatjuk végig Isten gondolatait, hacsak részben is? Kinek köszönhetem ezt az ajándékot, ki teszi ezt nyilvánvalóvá számomra?

Albert Einstein mondta egykoron: „A legfelfoghatatlanabb dolog a világegyetemben az, hogy emberi ésszel felfogható”

„Mert ami megismerhető az Istenből, az nyilvánvaló előttük, mivel Isten nyilvánvalóvá tette számukra.” – mondja Pál apostol.

Istenhitemnek egyik legerősebb alapja az, hogy a világ milyen csodálatos berendezkedésű. Nem jöhetett létre csak úgy, véletlenül, a semmiből, kellett a Teremtő gondolata, akarata, és az is, hogy ezt kinyilatkoztatta, nyilvánvalóvá tette számomra.

Nincs olyan ember a földön, aki ha a töméntelen csillagra néz, meg ne kérdezné önmagától ki az, aki a világmindenség rendjét megszabja? Az így tapasztalható nyugalom és béke csak az Istenhez való kapcsolódásból eredhet.

Ezt az élményt Hamvas Béla így fogalmazza meg: *Isten tenyerén ébredtem, s lenéztem a Földre, / Hófehér csúcsokra, kopár legelőkre. / Kanyargós folyók tükrében láttam kelni a Napot, / Sugaraiban álmos hajnal mosakodott. / Láttam az óceánt gyermekként ragyogni / Sirályokat felette felhőkkel táncolni, / Láttam a békét az emberek szívében, / Láttam az erdőket fürödni a fényben. / Láttam sok-sok mosolyt és láttam a reményt, / Láttam az embert, és láttam a zenét, / Láttam a földet szeretetben élni, / Láttam a csöndet a széllal zenélni. / Láttam Istent amerre csak néztem, / Miközben éppen az Ő tenyerében ültem, / S az Ő hangján szólt hozzám a szél, / Mint anya, ki gyermekének mesél, / Millió apró tükröben láthatod*

magadat, / Hisz olyannak látod a világot, amilyen Te vagy!

„Ami nem látható Istenből, az ő örök hatalma és istensége, az a világ teremtésétől fogva alkotásainak értelmes vizsgálata révén meglátható” – idézzük Pál apostolt

Számomra nagyszerű élmény és bizonyosság, hogy Isten alkotásai megvizsgálhatóak, megtapasztalhatóak, megláthatóak, nem csak elgondolhatóak, kitalálhatóak, nem csak spekulációval élhetünk.

Hogyan tudjuk alkotásait értelmesen vizsgálni? Mi unitáriusok azt mondjuk, hogy Isten megismerteti, kijelenti magát nekünk az ő Szentleke által, kijelenti magát a természetben, a Szentírásban, a történelem útjain keresztül, vagy éppen a művészetekben.

Ha csak a természetet nézem, akkor a természet-tudomány segítségével tapasztalással egyre jobban megismerem a teremtett világ szerkezetét. A galaxisok számát 10 billióra becsüljük, persze az eredmény „feltétele”, hogy a világegyetem nem végtelen és nincsenek multi univerzumok sem. Ha csak az emberi gént nézzük, akkor az annyi információt hordoz, mintha egy 1000 kötetes könyvtárban néznénk szét. Tudom azt, hogy hajlik a fény, hogy görbül a tér, az idő lassabban telik, ha gyorsabban járok, de kutakodásom közepette megtapasztalom azt is, ami nem látható Istenből, az Ő örök hatalmát és istenségét, mert a tudomány nem tudja elvonni a függőnyt a teremtés titkáról, csak rész szerint látunk, a világegyetem csak egy vékony szeletébe nyerek betekintést.

És megtapasztalok egy vertikális világot, egy teljességet, mely áldást közvetít számomra, gondviselést és szeretetet. És akkor Hitvallásom első akkordjaival felkiáltok: Hiszek egy Istenben az élet teremtőjében és gondviselő Atyjában!

És ha kinyitom a Bibliát rögtön az első sorokban ezt olvashatom: Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet. És áldást érzek áramolni magam felé. Mert igazából nem a teremtésről van benne szó, hanem a Teremtőről, az Ő nagyságáról és dicsőségéről. És ha tovább olvasom, akkor azt látom, hogy ebben a teremtésben gyökerezik az élet és a halál, a napfelkelte és a naplemente, az emberiség drámája, minden benne van, Isten jelenvalósága vesz körül, ezért számunkra a Biblia az Élet könyve!

És ha még tovább olvasom, akkor ott vagyok, amikor Jób megkérdi: „Össze tudod-e kötni a Fiastyúk szálait? A Kaszás-csillag köteleit meg tudod-e oldani?”

Vagy amikor a Zsoltárok könyvének írója felkiált: „Mily drágák nekem szándékaid, Istenem, mily hatalmas azoknak száma! Számolgom, de több a homokszemeknél, s a végén is csak nálad vagyok. Vizsgálj meg, Istenem, ismerd meg szívemet! Próbálgj meg, és ismerd meg gondolataimat! Nézd meg, nem járok-e téves úton, és vezess az örökkévalóság útján!”

Pál apostol tulajdonképpen arra emlékeztet minket, hogy Isten meglátható, a teremtés ajándék, melyet vizsgálva kapcsolatba tudunk kerülni Istennel, meg tudjuk érteni az ő tervét, meg tudjuk tapasztalni az Ő szeretetét. Hiszen benne élünk, mozgunk és vagyunk.

„Amit szem nem látott, fül nem hallott, és ember szíve meg sem sejtett”, azt készítette el az Isten az öt szeretőknek” (1 Kor 2,9) „Mi pedig nem a világ lelkét kaptuk, hanem az Istentől való Lelket, hogy megismerjük mind azt, amit Isten ajándékozott nekünk.” (1 Kor 2,12)

Mindenek ellenére Pál apostol elkeseredik: Hiszen megismerték Istent, mégsem dicsőítették vagy áldották Istent, hanem hiabavalóságokra jutottak gondolkodásukban, és értetlen szívük elsötétedett.

Hiába vagyunk szellemrokonságban Istennel, hiába tapasztaltuk meg hogy a legjobb Isten közelében lenni, az ember néha elfordul Istentől. Vannak emberek, akiknek élete nem követi Isten tervét. A történelem folyamán az emberiség fokozatosan nőtt bele Isten tervébe, és voltak időszakok (nemcsak Pál idején a pogányok között) amikor az emberek hiabavalóságokra jutottak gondolkodásukban, értetlen szívük pedig elsötétedett.

Most, amikor a reformáció 500-ik évfordulóját ünnepeljük, úgy érzem, hogy keresve sem találhattam volna jobb kort a hiabavalóságra való jutásról.

Az isteni kijelentésnek csak akkor van értelme, ha mozgásba tud hozni minket, tartalommal tölti ki lelkünket, és egyre jobban, fokozatosan bele tudunk avatódni Istennek tervébe, ha kapcsolódni tudunk. És valóban „Isten bennünk lakozó erejét akkor tapasztaljuk, ha Isten fiai vagyunk” – mondta unitárius reformátorunk, Dávid Ferenc.

De ha az emberek értetlen szíve elsötétedül, a kapzsiság, a tudatlanság, a könnyebbik út kerül előtérbe, amikor sokkal inkább birtokolni akar és nem lenni, akkor a kijelentés ereje sajnos megtorpan. De mindig vannak emberek, akik lelkükben őrt állnak, ilyenek voltak reformátor elődeink.

A reformáció tulajdonképpen megújulás, leszámolás a spekulációval, egy teljesebb Istenismeret felé próbálta vinni az embert, célja volt az eltorzult tanítás visszaalakítása az eredetihez. Általa kapott kora embere erősödő hitet, etikai reformot, Bibliát a nemzeti nyelvre való lefordítással, tudományt, gazdasági erőt, hogy jobban otthon legyünk a világban és otthon a Teremtőnél. Isten szerető valóság, folyamatosan átforgalmazza életünket, saját képmására újrateherem.

És a reformáció nemcsak múltidézés. Mi magunk is benne vagyunk. „Ecclesia est semper reformanda” – szüntelenül megújulni kell. Egyre kevésbé válnak fontosak a formalitások, és egyre fontosabbá válik számunkra az, hogy mit érzünk, mit hiszünk, milyen módon adunk ennek kifejezést ott ahol élünk.

A reformáció öröksége velünk van, ma is, amikor azért teszünk, hogy a világ a gondviselő Atya akaratához igazodó legyen, védve az élet tiszteletét, a családot, a környezetet, a kultúránkat.

Tisztelt gyülekezet, főtanácsi tagok! János evangéliumában Jézus a következőket mondja: „Az én Atyám munkálkodik, én is munkálkodom.” A gondviselő Isten adja meg számunkra azt, hogy a folyamatosan munkálkodó Atya mellett mint munkatársak élhessünk, megismerve Istent, dicsőítve őt. Mint ahogyan 225-ös egyházi énekünkben olvashatjuk.

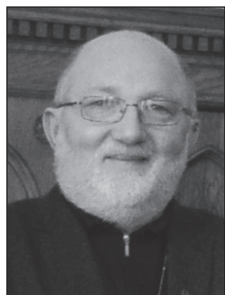
„Jelenj meg közöttünk, értsd meg szándékunkat, / Te nevedben tartjuk tanácskozásunkat, / Tiszta szívből kérünk Téged, teremtőnket, / Hallgasd meg kegyesen esedezésünket. / Gerjeszd fel igédnek szerelmét lelkünkben, / Szent lelked szentségét áraszd el szívünkben, / Adj igaz értelmet s tudományt elménkben, / Téged szolgálhasunk e földi életünkben.” Ámen.

(Elhangzott a Magyar Unitárius Egyház Főtanácsi gyűlésén 2017. július 7-én Kolozsvárott.)

Máté Ernő

„Bolyongó arámi volt az őszám...”

„Te pedig ezt mondd Istenednek, az Úrnak a színe előtt: Bolyongó arámi volt az őszám, aki lement Egyiptomba, és jövevény volt ott kevesedmagával, de nagy, erős és hatalmas néppé lett ott.” (5Móz 26, 5); „Az Úr így felelt: Megnyugtatt téged, ha az orcám megy veletek?” (2Móz 33, 14)

A világ és magyar irodalomban egyaránt, számos ún. útikönyvet ismerünk. És hogy már mindjárt a bevezetőbe hazabeszéljek, megemlítem Bölöni Farkas Sándor *Utazás Észak Amerikában*, amelynek első kiadása 1834-ben történt. Itt és most szólni kell Orbán Balázs *Székelyföld leírása* című munkájáról, amelyet 1868-ban jelentettek

meg először. De nyugodtan ide sorolhatjuk még Balázs Ferenc könyvét is, ami *Bejárom a kerek világot* címen jelent meg, először 1929-ben, és ha magunk mögött hagyjuk, a felekezeti határát, ide sorolhatjuk a szomszédfalusi Tamási Áront *Ábel* trilógiáját, vagy gondolhatunk Körösi Csoma Sándorra is, aki e vonatkozásban szintén letette névjegyét a magyar és világirodalomban egyaránt. És végül, de nem utolsó sorban hadd említsem meg egyik nagy kedvencemet Jack Kerouack akinek *Úton* című munkája az ötvenes években látott napvilágot és a SF City Lights könyvkiadó jelentette meg.

Ezek a könyvek különböző hangsúlyokkal ugyan, de ua. az eredendő tapasztalatokról szólnak. Arról, hogy az ember *homo peregrinus*, vagyis vándorérettel megáldott és hadd tegyem hozzá azon nyomban azt a szót is,

hogy megterhelt teremtmény, akinek életét folyamatos idő és térbeli dinamika hatja át.

Különös, hogy minden nagy történet, amelyet az emberiség hagyományai megőriztek, ilyen úton járásról, az élet zarándokútjáról tanúskodnak.

Az ember időben-térben, fizikai valójában, és képzetesen is, a mindennapi tevékenységei közepette, a megélt emlékei felidézésében, szüntelenül és megálíthatatlanul vándorol. Végző soron mindenki tudja, hogy nem kell, valóságosan útra kelnie ahhoz úton legyen. Hiszen születésünk pillanatától eredendően nomád életet élünk mindnyájan. Erre utal textusunk is, amikor azt mondja „*Bolyongó arámi volt az őszám...*” Gondoljunk bele abba egy pillanatra, hogy születésünk pillanatától mind a mai napig hány helyen is fordultunk meg eddigi életünkben...

És ha egyszer útra kelünk, magával ragad bennünket a mozgás, a létezés lüktetése, ami a minket is körülvevő világ sajátja, és nem tehetünk mást, mint ez által belépünk ebbe a szüntelen változásba, vándorlásba. Mindeközben egy kicsit belül is, a szónak lelki értelmében is, nomáddá válunk. Bennünk bolyong ugyanis a vágy, a remény, hogy egyszer valahová megérkezünk, még akkor is, ha láthatóan egy helyben állunk, vagy éppen ülünk, az éppen elért köztes állomáson, és örülünk a már megvalósult céljainknak.

E nomád tapasztalatnak „*a menet közben állapotának*” számos lenyomatával találkozunk a Bibliában. E tekintetben a Szentírás is egy utazó regény, amely nagyon sok formában arról tanúskodik, hogy mindenki úton van. A vándor, lábom hordja ki az életet, az életét. És lábom járva teljesíti be azt. (Micsoda nagyszerű példa erre Orbán Balázs egész élete és munkássága.) Ezért nem árt az embernek belegyakorolni magát az útközben létbe, más szóval: az átmeneti állapotba.

Mert a letelepedés csupán időleges lehet. Ahogy azt Jézustól is tanultuk: „*A rókáknak barlangjuk van, a madaraknak fészük, de az Ember fiának nincs hova fejét lehajtania.*” Megpihenés, számvetés, erőgyűjtés a továbbinduláshoz, vagy akár a tájékozódás, az orientáció gyakorlata. Álmodozhatunk nagy célba érkezésekről, mint amivel én magam is reménykedtem két héttel ezelőtt, amikor évfolyamtársaimmal találkoztam abból, alkalomból, hogy 40 évvel ezelőtt fejeztük be teológiai tanulmányainkat. De valamivel egy kicsit több, mint 24 óra elteltével onnan is tovább kellett indulni, tovább kellett menni az oda vezető, és az addig tartó útról. Ennek ellenére minden bizonnyal lesznek olyan időszakok, amikor átadjuk magunkat egy-egy megvalósult tervünk fölötti elégedettség és öröm érzésének.

Ám a vándorlás valójában soha nem ér véget – legalább is bennünk, legbelül. Jövevények, vándorok, utazók, ismerős és ismeretlen úton járók vagyunk. A Szentírás számtalan szövegében kerülnek elénk olyan emberek, akik az úton vannak.

„*Bolyongó arámi volt az őszám.*” Valahonnan valahová tartanak. De az is lehet, hogy éppen menekülés közben látjuk őket. (Gondoljunk csak Jákob és Ézsau történetére, amit Thomas Mann oly ragyogóan ír le Nobel díjas könyvében.)

Ezeket a leírásokat, vallomásokat, tanításokat és történeteket olvasva, az a benyomásunk támadhat, mintha az Ő és Újszövetség a vándorok kézi- és útikönyve lenne. Thomas Mann József és testvérei gyönyörű példája a világirodalmi remekműveknek abban a vonatkozásban, amiről beszélek.

Akár a világirodalmi szövegek, akár a bibliai szövegek, beavatják, bevonják, sőt berántják az olvasót az úton lét nomád tapasztalatába és vándorútra indítja, vándorútra készíti őt magát is. A bibliai szövegek és történetek pedig jövevényekként és vándorként érkeznek el hozzánk, hogy a végén évezredek bibliaolvasóit fűzzék egyetlen nagy közösségbe. Olyan embereket, akik a világban járnak, és a folyamatos változások határmezsgyéjén haladnak át.

Gyakran elhitethetjük magunkat azzal, hogy célhoz értünk, vagy azzal, hogy egyszer mindenképp, valóban, teljességgel, megérkezünk: Csak addig, kitartani, kibírni, túlélni kell és aztán minden jó lesz.

A keresztény teológia is hajlamos ezt a meglehetősen leszűkítő és sematikus szemléletmódot képviselni, amikor a nagy célt egy jutalomként ránk váró, statikus és lezárt mennyországként ragadja meg. Egy olyan célsországgént, amit átszakít minden befutó.

A Biblia viszont arról beszél, hogy a legjobb, ami történhet velünk az, hogy folyamatosan, állandóan és szüntelenül úton lehetünk. Mert itt, menet közben, földi életünkben talál ránk a menny, és itt részesülünk „*mindenségélményekben*”, más szóval: nagy pillanatokban. És ami ebben igazán szép, sőt gyönyörű az, hogy ezek az élmények nincsenek bekalkulálva, beiktatva a mindennapjainkba, nem tervezzük meg azokat, csak ajándékba kapjuk őket. Menet közben, az úton lét állapotában lepnek meg minket.

Úton vagyunk hát az életünkkel, a gondolatainkkal, szándékainkkal és tetteinkkel. És az úton együtt vándorolunk másokkal. És eközben rádöbbenünk arra, hogy életünk állandó útítársaként, a Magasságos maga is „nomád”, mert Isten is állandóan velünk járó, velünk élő Valóság. Erről tesz tanúságot beszédem alapgondolatának másik textusa, az a rövid kérdő mondat, mely így fogalmazott Mózes 2. könyvében: „*Megnyugtat téged, ha az orcám megy veled?*” A vezetés és a gondviselés, a próbatétel és az oltalmazás, a kiszolgáltatottság és a szabadítás tapasztalatai, a bizalom és a hit erős dinamikájává érnek össze bennünk. Így aztán egy-egy pillanat tiszta tükrében, megláthatjuk zarándokéletünk értelmét. És megállítjuk: minden jól van, így ahogy van! Bizony jókor vagyunk jó helyen. Vele, gondviselő istenünkkel! Menet közben!

Azzal kezdtem beszédemet, hogy a világ és magyar irodalom számos un. utazó regényt ismer. Nos, engedjétek meg, hogy a számomra legkedvesebb útikönyvet említsem meg. Ennek a szerzője, ki is lehetne más, mint akinek élő emlékezetét ünnepelni gyűltünk itt ma össze Szejkelfürdőn Orbán Balázs, aki itteni nyaralójában írta meg a *Székelyföld leírása* korszakalkotó nagy művét, de mondhatom azt is, útikönyvét.

Mikó Imre egyházunk egykori főgondnoka írta róla: „*Odisszeusz nyomában kellett vándorolnia, hogy a sza-*

badsággal eljegyezze magát, és hontalanná kellett lennie ahhoz, hogy távolból is mindig zöldnek lássa szülőhazáját.” Ő önmagát a szabadság és polgárosodás őrállójának nevezte a legszívesebben. Vagyonát Tövisen, Szombatfalván és Szejkén közcélokra adományozta, ahogy azt végrendeletében megfogalmazta: „... én családdal nem lévén megáldva, a magyar népet tekintem családomnak és azt kívánom jó örökössé tenni...” Jó örökösévé úgy válunk mi késői utódok, ha azokkal a szellemi kincsekkel, amiket ránk hagyott okosan gazdálkodunk. Vedd és olvasd szolt egykoron Augustinus a hitvalló teológus, mi is hasonló képen cselekedjünk, amikor kézbe vesszük művet, a Keleti utazásokat, és vagy a Székelyföld leírását.

És végül egy gondolat arról, hogy milyen nagyszerű dolog az, hogy erre találkozóra a reformáció 500. évfordulójának a keretében került sor. Az meg egyenesen csodálatos, hogy mi unitáriusok ebből az 500 évből 449-et ünnepelehetünk evangélikus és református

testvéreinkkel. És hogy számomra mit jelent ez ebben a kerek évfordulóban arról is szeretnék szólni röviden. 1965-ben konfirmáltan. Nem volt nehéz volt kolozsváriként részt venni az egyházunk megalakulásának kerek évfordulóján 1968-ban Kolozsváron, és annak is örvendek, hogy az idén pontosan 40 évvel ezelőtt állhattam Isten és ember szolgálatába. Enyhe túlzással mondhatom, hogy az egyházi tevékenységből ilyen formán, a 449 évből jutott nekem is 49 esztendő, amiért hálát adok Istennek, mint ahogy azért is, drága testvéreim, hogy itt és most veletek ünnepelehetek, akik bolyongó Küküllő, Homoród, Fehérnyikó, Aranyos, Maros vagy éppenséggel Duna mentiekként vagytok jelen ezen a mai találkozón. Isten áldja meg közös ünnepszentelésünket most és mindörökké. Amen

(Elhangzott 2017. augusztus 12-én a szelykefűrdői unitárius találkozón.)

Kászoni Kövendi József

Imádság

Honnan jön tehát a bölcsesség? Hol van az értelem lelőhelye? Rejtve van minden élő szeme előtt, az ég madarai előtt is el van takarva. Az enyészet helye és a halál így szól: Csak hírét hallottuk fülünkkel. Isten ismeri az ahhoz vezető utat, ő tudja annak lelőhelyét. Mert ő ellát a föld pereméig, mindent lát az ég alatt. Amikor megszabta a szél erejét, és megállapította a vizek mértékét, megszabta az eső rendjét és a mennydörgő viharfelhő útját, akkor megtekintette és számba vette, elkészítette és megvizsgálta a bölcsességet. Az embernek pedig ezt mondta: Íme, az Úr félelme a bölcsesség, és a rossz elkerülése az értelem. (Jób 28, 20-28)

Mindenható Isten! Égnek és Földnek teremtője!

Hálatelt szívvel imádkozunk Hozzád, ki életünk gondviselője és megtartója vagy! Te vagy a lelkünk tápláléka, gondolatainknak ismerője, cselekedeteink bírója! Minden mi él csak benned bízunk, és minden dicséri a Te magasságos

neved, mert minden a te nagyszerű alkotásod.

Köszönjük istenünk, hogy megtartottál bennünket, erőben és egészségben és lehetőséget adtál az újabb találkozásra, mely alkalmával gyarapodhatunk, gazdagodhatunk. Minden találkozás alkalma, valamit megerősít bennünk.

Reménykedünk abban, hogy a bölcsesség és az értelem lángja nő egyre bennünk, de be kell vallanunk Istenünk, hogy a tökéletesség látszatát hajszólo szolgálaid is ellankadnak, megbotlanak, hibáznak. Néha nagyobb, nehezebben kiküszöbölhető, máskor apró tévedésnek tűnő hibákat ejtünk. Segíts nekünk Mindenható észrevenni gyengeségeinket, és kiküszöböl-

ni azokat. Kérünk, segíts, hogy önvizsgálatot tartva újra meg újra képesek legyünk a megújulásra, az újrakezdésre.

A rideg valóság oly gyakran ébreszt rá arra, hogy a világnak a produktum az érték, mely szomorúsággal tölt el bennünket, hiszen inkább látnánk értéknek az utat, a kapcsolatokat, az egymással való törődést. Szükségünk van a hit biztató jelenlétére, mely időnként szárnyalni enged az éterben. Köszönjük, hogy bármilyen nehézséget is rejtenek a napok, vannak mellettünk társak, akik egyensúlyban tartják bennünk a belső békét. Hálásak vagyunk Atyánk a bennünk elrejtett tehetségért, azért az apró szikráért, mellyel sziklaként állhatunk ki embertársaink, kételkedő tekinteti elé.

Bocsásd meg nekünk, ha nem járunk látó szemmel és halló fülekkel a világban. Nézd el nekünk, ha letérünk arról az útról, melyet elénk állítottál, ha felcseréljük a jót a rosszal, a feketét a fehérrel. Bocsásd meg nekünk, Mindenségnek Istene, ha azt hisszük, hogy a tárgy nagyobb az érzelmenél, a szó a belső igazságnál, a félelem az akaratnál. Nézd el nekünk, ha abban a tudatban élünk, hogy a világot nem tehetjük jóvá, ha abba a tévedésbe esünk, hogy egy mosollyal vagy egy érintéssel nem tehetünk pár percet boldogabbá, ha megfeledekezünk arról, hogy itt élni kiváltság.

Kérünk, Téged adj nekünk minden napra erőt és kitartást, hogy tovább tudjunk lépni ha, kell. Ajándékozz meg minket a találkozás és a minden napokban rejlt sokszínűséggel. Adj nekünk annyi frissességet, energiát, mellyel a legnehezebb pillanatok és könnyűnek érezzük. Kérünk Téged, szerető Atyánk, engedd meg, hogy mi is megközelítsük szolgálodat, ki nem enged igazságodból, ki megmutatja rossznak a helyeset, az igaznak a jutalmat. Adjon nekünk szereteted bölcsességed, jelenvalóságod értelmet szolgálunk minden napjára. Amen.

(Elhangzott 2017. szeptember 29-én tartott lelkeszi értekezleten.)

Szabó Csengele

2017. május 20-án ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Közgyűlése. A Közgyűlés számos határozatot hozott, elfogadta többek között az Egyházkerület Elnöksége tagjainak, valamint az Egyháztársadalmi Szervezeteknek 2015-re vonatkozó beszámolóit. Ez alkalommal Kászoni Kövendi József püspöki helynök és Elekes Botond főgondnok beszámolóit közöljük.

Püspöki helynöki jelentés 2016.

Tisztelendő MUEME Közgyűlése! Elnökségi tagtársaim! Tisztelendő Lelkész Asszonyok, Lelkész Urak!

A hét közepére időzítettem az Egyházkerületi lelkeszi jelentéseinek elolvasását. És jól tettem, hiszen elven, friss emlékeim vannak, ebben a pillanatban is arról a kilenc egyházközségről, illetve azokban elvégzett munkákról, itt és ebben a pillanatban. Miután ez megtörtént, elolvastam a 2015-ös helynöki jelentésemet is. Az utóbbi azért volt hasznos, mert sikerült dönteni abban az elhatározásban, hogy idei jelentésemet, nem abban a formában, koncepciózusban írom meg, mint a tavalyelőttit. Az idén nem sorakoztatom föl mindenik egyházközséget külön-külön. Nem is fogom elemezni azokban elvégzett munkát részletesen, de ha igen, akkor azt csak a párhuzamba állítás kedvéért, vagy azért, hogy vonatkoztatni tudjak különböző eseményekre.

Az idei jelentésemben szeretném, egy kicsit górcső alá venne azt, hogy milyen pozitív, vagy éppenséggel ennek ellenkezője, negatív fejlemények tapasztalhatóak a Kerületben a 2012. évi fúziót követően. Meglátásom az, hogy mindkét fejleményből sorolni lehet egy párat, akár pillanatnyi gondolkodást követően is.

Pozitív fejlemények

Az első, amit ebben a vonatkozásban kiemelhetek az, hogy mi az Egyházkerület lelkeszi kara mindannyian, kivétel nélkül, összesen voltunk és vagyunk az egyesülés legnagyobb nyertesei. Miben és miért? Mert számunkra megnyíltak a lelkeszi továbbképzések és minden más irányú képzés lehetőségei. Az ezeken való részvétel, a személyes kapcsolatok frissességét és sok egyéb új tevékenység megteremtését teszi lehetővé. Ez által az elszigeteltségben élés érzetét jelentősen feloldja. Ha a magam tapasztalatát kell itt veletek megossznom elmondhatom, hogy negyvenéves lelkeszi gyakorló évem alatt soha olyan magas szintű, szakmai előadást nem hallgathattam, mint az utóbbi öt esztendőben. Ez vonatkozik a teológiai diszciplína minden területére, a gyakorlati, biblikai vagy rendszeres teológiára. Élményszámba menőek voltak az idén és tavalyi továbbképzések is, aminek egy baja volt, hogy túl hamar, szinte észrevétlenül vége lett, és újból haza kellett indulni mindenkinek állomás és szolgálati helyére. A személyes kapcsolatok javulása, a mindenki mindenkivel valamit közölni akaró óhaja lenyűgöző volt. Egyetlen köszönő

mondat illeti meg az ezen eseményeket előkészítőket, az előadókat: Vivat Akademia! Vivat Professores! Köszönjük szépen az egyházkerület lelkeszi kara nevében is a jelentőségteljes munkát, amely által mindannyian épültünk és gazdagodtunk!

A következő pozitív folyamata az egyesülés folyamatának az, hogy az erdélyi egyházrész lelkeszi értekezleteinek menetrendjét és módszertanát átvéve sokkal formálisabb, folyamatosabb és tervezhetőbb lett az egyházkerület lelkipásztorai ez irányú tevékenysége és részvétele. Sok minden változott azóta, hogy túl vagyunk, már közel öt év óta a fúzió.

Hogy egyet emeljek ki ebben a vonatkozásban, hadd hivatkozzak a lelkeszi munkanapló használatának bevezetésére. Bár azt is tudjuk, hogy mennyi nekifeszéssel, hangos viták zajos és már véget nem érő küzdelmével jutottunk el erre az állapotra. Az is öröm lehet mindannyiunk számára, hogy az Úr 2017. kedves esztendejében együtt végzünk majd szolgálatot a Szejkefűrdői Unitárius Világtalálkozón a Küküllő körben szolgáló lelkeszekkel, mint olyanokkal, akik az Erdélyi Egyházkörök közül a leginkább hozzánk hasonlít, gondolok itt arra, hogy is körül belül annyian szolgálnak a Küküllői Egyházkörben lelkeszkeként, mint mi, akik ennek az Egyházkerületnek vagyunk lelkeszei.

Továbblépve, a 2016-ra vonatkozó lelkeszi jelentéseket átolvasva, megállapíthatom, hogy az egyetemes egyház újonnan megalkotott szabályainak leglényesebb hozadéka a kötelező egyházfenntartói járulék magyarországi bevezetése és indoklása. Az utóbbi öt évben nagy utat tettünk meg ebben a vonatkozásban is. Gondoljunk csak bele, hogy mennyi Tamaskodással, kételkedéssel, néha hitetlenséggel fogtunk hozzá, hogy ezt így, ebben a formában és ilyenképpen megvalósítani nem lehet. És mára 2016 tavaszára azt kell mondanom, hogy szinte kivétel nélkül mindenütt a köztudatba sikerült beleépíteni azt, hogy nem az 1 százalékos hozzájárulása jelenti a tulajdonképpeni egyházfenntartást, hanem az un. egyéni kötelező minimum felajánlása, amit ezen az oldalon egy nyugdíjas esetében 6.000 egy kereső családtag esetében 12.000 Ft-ban állapítottunk meg. Ami tudjuk, messze van még az ideálistól, hogy a teljes évi bevétel 1 százaléka lenne. Mert ugye az elképzelhetetlen, hogy akár szórványok, akár önálló egyházközségek esetében a lelkeszi 100 százalékos fizetés mellett, még minden egyéb kiadást támogasson az illető szórványra, egyházközségre vonatkozóan az egyházkerületi központ.

Lassan, de biztosan beépül a köztudatba az is, hogy jogosult egyházközségi közgyűlési tagról, tagokról csak

azok esetében beszélhetünk, akik a 6 illetve a 12 ezer Ft egyházfenntartói kötelezettségeiket teljesítették.

És hadd szóljak még két dologról nagyon röviden a pozitív fejleményeket sorolandó: az egyetemes egyház különböző testületeiben és hatóságaiban való közös jelenlét, időnként előremutató eredményekhez vezetett.

És végül: remélhetőleg az egyházkerület lelkészutánpótlása formális szempontból egyszerűbben megoldható lesz majd amiatt, hogy egy intézmény keretén belül kell a döntéseket meghozni. Bár az utóbbi másfél év fizetés rendszerének a különbözősége, ami az egyházközi lelkészeket jelenti és az egyházkerületben tevékenykedők közötti lényeges különbséget mutatja az előbbiekre javára, ennek némileg ellentmond.

Negatív fejlemények

Sajnálatos, hogy az egyesítést előkészítő és a tárgyalásokon megállapodottakat, utólag néhányan kifordítják, másként, sajátos módon értelmezik, és utólag el akarják téríteni az eredeti értelmezéstől és a konkrét megállapodásoktól. Hogy ezt ne csak képes beszéddel érzékeltessem a püspöki helynököt esperesként, nem főjegyzőként és/vagy vikáriusként), a főgondnokot pedig egyházközi felügyelőként, vagy felügyelő gondokként kívánják pozicionálni. Ezek a felesleges és sehova nem vezető próbálkozások, túl azon, hogy rengeteg és értékes időt pazarolnak el, lényegesen megmérgezik az egyházi vezetők személyes és egykoron baráti kapcsolatait, és a bizalmatlanság légkörét honosítják meg. Arról nem is beszélve, hogy végső soron azok malmára hajtják a vizet, akik ellenezték és sok esetben mind a mai napig ellenzik a közös struktúrában és egy esőernyő szervezete alá tartozó intézményi egyházi életet. Ha ezen az állapoton nem sikerül közelebről és rövidesen változtatni, akkor

a vékony jég, amelyen mostanában járunk, könnyen beszakadhat alattunk.

Mára több mint nyilvánvalóvá vált mindenki számára, hogy a két egyházrész anyagi helyzete nem összehasonlítható. Ez főleg a két állampolitika következménye, amin azt értem, hogy Magyarország nem biztosítja a lelkészek bérét, annak fedezetét az egyháznak kell előteremtenie, míg az erdélyi egyházban a lelkészek javadalma nagyon magas százalékban (80) biztosított, és ami a továbbiakban még emelkedni fog. Mint tudjuk Magyarországon a Nagy Ignác utcai ingatlankiadásból származó bevételen kívül nincs más bevétele az egyházkerületnek és az egyházközségeknek. Ez pedig eredményezi azt, hogy nem tudjuk megteremteni pl. egy pályázat kiírása alkalmával azt a feltételt, esetleg többet, mint amit startból megajánl akár egy kisebb létszámú erdélyi egyházközség...

Az erdélyi lelkészek bére lassacska háromszorosa a magyarországi fizetéseknek. Ez a valóság jelentősen megnehezíti, hogy az egyházkerületi feladatokra rátermett, jól felkészült lelkészeket találjunk az egyházkerületi megüresedett állásokra.

Végül: az amerikai unitárius struktúrákkal UUA, ICUU, PCC való kapcsolattartás továbbra is, az anyagi források az Erdély felé történő anyagi irányultságban merülnek ki.

Befejezésül, elismerésem azon lelkészek irányában, akiknek lelkészi jelentéséből az derül ki, hogy egy tárgyi évben, nevezetesen 2016-ban, hiszen erről van szó, legalább 70, azaz: legalább hetven szolgálatot végeztek. Számomra ez a mérce, ami a lelkész munkát minősíti.

Atyafiságos szeretettel, tisztelettel és köszönettel:

Kászoni Kövendi József püspöki helynök

Főgondnoki beszámoló 2016.

Kedves Testvéreim! Tavalyi beszámolómmal szerkezetét használom az idén is: beszámolómat a heti, havi vagy rendszeresen visszatérő szolgálatvégzésem felsorolásával és rövid ismertetésével kezdem, majd kitérek az elmúlt időszak néhány jelentősebb kérdésére.

Tisztségem legfontosabb feladatának egyetemes egyházunk Magyarországi Egyházkerülete személyi feltételei, adminisztrációja, anyagi alapjai, fejlesztései és intézményei átlátható, tervezett, kiszámítható, biztonságos, demokratikus működésének biztosítását tartom. Ennek érdekében az elmúlt egy évben (is) távközlési úton naponta, egyházi hivatalunkban személyes jelenléttel heti minimálisan két alkalommal tehetségem és munkabírásom legjavát adtam. Egyházi szolgálatom az elmúlt egy évben heti átlagban 18-20 munkaórát tett ki.

Minden egyes alkalommal részt vettem (és elnököltem) az egyházkerület Elnöksége havonta (vagy annál gyakrabban), az Egyházkerületi Képviselő Tanács (EKKT) évente három, illetve az egyházkerület Közgyűlése tavaly két alkalommal megtartott ülésein. Továbbá jelen voltam a gondnok-presbiteri találkozón, illetve több alkalommal részt vettem az egyházkerület aktuális fejlesztéseit véleményező szakmai testületekben. Mindemellett választott főtisztségviselői hivatalomból kifolyólag részt vettem egyetemes egyházunk intézményeinek munkájában. Ennek keretében az elmúlt esztendőben három alkalommal, amikor munkahelyi lehetőségeim megengedték, szabadságom terhére részt vettem az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) Kolozsváron megtartott ülésein, illetve 2017. decemberétől újra bekapcsolódtam az EKT Elnökségének munkájába. A tavaly arról számoltam be, hogy 2016. márciusától bizalomvesztés miatt felfüggesztettem részvételemet ez utóbbi testületben, azonban 2016. év vé-

gén Gyerő Dávid főjegyző úr megkövetett (az Elnökség további tagjaival egyetemben), emiatt úgy döntöttem, hogy folytatom munkámat ebben a testületben is.

Főgondnoki feladatvégzésem külső körülményei az elmúlt egy évben változatlanok maradtak. Két főállású adminisztratív munkatárs volt segítségemre, illetve első-sorban az adminisztrációs feladatokat egyházkerületünk Jegyzőjével osztottuk meg. Egyházkerületünk anyagi helyzete sajnos még mindig nem teszi lehetővé további főállású munkatárs vagy munkatársak alkalmazását. Emiatt a 'világi' feladatok jelentős részét az egyházkerület választott tisztségviselői végzik, aminek előnyei mellett rengeteg hátránya van.

Kijelenthető, hogy az egyházkerület Elnökségének, mint intézményrendszerünk operatív testületének, sikerült a napi működés szempontjából elengedhetetlen feladatokat ellátni, a felmerülő problémákra megoldást találni, azonban több, stratégia szempontból kiemelkedő fontosságú célkitűzés megvalósítására minden erőfeszítése ellenére sem volt képes.

Az illetékes állami szervekkel továbbra sem tudtuk lefolytatni azokat a tárgyalásokat, amelyek egy közoktatási és/vagy egy szociális intézmény fenntartásának átvételéhez vezettek volna. Az utóbbi időben más egyházak hasonló (főleg iskola átvételre vonatkozó) törekvése hiúsult meg, ugyanis egyre nagyobb a bizalmatlanság az egyházakkal szemben. Ennek egy része akár megalapozottnak is mondható, ugyanakkor látni kell, hogy ez a légkör egyetlen egyháznak sem kedvez.

Továbbra sem sikerült egyházunk világnak szóló üzeneteit kidolgozó és közzétevő szervét kialakítani, ezáltal egyházkerületünk kommunikációja továbbra is alkalmi, esetleges, gyakran amatőr és kevesekhez (még unitárius közösségünk többségéhez sem mindig) jut el.

Csak megismételni tudom a tavalyi jelentésemben rögzített véleményemet: ez a helyzet/állapot mindaddig így marad, amíg a lelkészek és a világiak élcsapatának (elsősorban egyházközségeink presbitereire gondolok) hozzáállása radikálisan meg nem változik. Csak sokkal több elkötelezett személy, sokkal több munkájával tudnánk stratégiai szempontból előbbre lépni. Sem öt, sem tíz ember áldozatkészsége vagy akár áldozata erre nem elég. A jelek szerint a szükséges változásra az elkövetkező időszakban nem kerül sor. Testvéreink többségének fogalma sincs, hogy milyen feladatokkal, problémákkal, válságokkal és kihívásokkal kell az egyházkerület hivatalának és Elnökségének nap, mint nap megküzdenni. Jelen valóságunkról sajnos az is elmondható, hogy még egyházközségeink presbitereinek mindegyike előtt sem ismertek a hétköznapijaink meghatározó létfeltételek.

Egyházkerületünk külső anyagi forrásai értékükben, de még nominálisan is évről évre apadnak. A személyi jövedelemadó egyházaknak felajánlható ún. 1%-ból, illetve az azt kiegészítő állami támogatásból (ami a felajánlók számával egyenesen arányos) annak ellenére, hogy 2016-ban rekordot döntöttünk a felajánlók számában (ez egy kifejezetten örömteli hír), az adózási szabályok (elsősorban az alacsony adókulcs, illetve a családoknak nyújtott - amúgy egyházi szempontból

kifejezetten támogatandó - adókedvezmények) miatt az összeg évről évre nominálisan csökken. A 2017. évi (2016. évre vonatkozó) bevallási gyakorlat (hogy ti. a NAV elkészíti a bevallásokat) véleményem szerint a felajánlók jelentős visszaesését fogja eredményezni, nyilván nemcsak egyházunk, hanem minden hazai bevett egyház tekintetében. Ebben a helyzetben egyet tehetünk, hogy még nagyobb erőfeszítések árán mozgósítjuk híveinket és azokat, akik rokonszenveznek egyházunkkal és/vagy vallásunkkal. Többször elmondtam, hogy egy sokkal (ön)tudatosabb hozzáállással elérhetőnek tartom a jelenlegi kb. 3.200 felajánlót 4.000 főre gyarapítani. Ehhez természetesen megfelelő kampány is szükséges (aminek egy részéhez jelenleg a testvéregyházak egy része hozzáfér a közszolgálati médiumokban, mi sajnos ehhez sem).

Ebben a helyzetben nem tehetünk mást, mint további külső források után néztünk, újabb, eddig igénybe nem vett (elsősorban állami költségvetés források terhére meghirdetett) pályázati lehetőségeket igyekeztünk feltárni. Másrészt „csúcsra járattuk” saját bevételeinket, igyekeztünk a templomos ingatlanban és egyéb ingatlanjainkban található lakásainkat minél kedvezőbb feltételek mellett bérbbe adni.

A formálisan meghirdetett, minden érintett számára elérhető pályázatokon az egyházkerület, amennyiben adekvát pályázati programmal rendelkezett, részt vett. Ennek köszönhetően a templomos ingatlanunkban található lakások rendbetételére 2016-ban 6,8 millió Ft, ebben az évben 7 millió Ft támogatást nyertünk el az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi kapcsolatokért felelős államtitkárságától. Ez a látszólag pozitív előjelű hír azonban a valóságban nagyon kedvezőtlen mögöttes információkat hordoz. A minisztérium honlapján közzétett eredményekből kiderül, hogy a döntéshozók a hazai unitárius közösség előtt ismeretlen kritériumok és megfontolások alapján egyházkerületünk pályázatát gyakorlatilag a kisebb vidéki egyházközségek kérelmeivel nagyjából azonos módon támogatták, miközben nekünk évről évre ez az egyetlen pályázati kérelmünk. Évek óta ezzel szembesülünk. Értetlenül állunk a helyzet előtt, nem találunk rá racionális magyarázatot, ugyanis többször leírtuk és elmondtuk az illetékeseknek, hogy számunkra mindennél fontosabb a templomos ingatlanunk rendbetétele, emiatt minden erőforrásunkat ide koncentráljuk. Sajnos süket fülekre találtunk.

Az elmúlt 6 évben örömmel vettük tudomásul, hogy testvéregyházaink mindegyike több épületrekonstrukciós programja milliárdos nagyságrendű állami támogatásban részesült. Mi is körültekintően kerestük, de nem találtuk azokat a pályázati kiírásokat, ahol ilyen volumenű forrásokat lehet elnyerni.

2016. év végén az újságokból értesültünk arról az örömteli hírről, hogy a kormány közel 300 milliárd forint (sic!) támogatást nyújtott néhány egyháznak programjaik megvalósítására. Kiderült, hogy a támogatásokkal kapcsolatos döntéseket nem formális pályázati keretek között, hanem eseti kérelmek alapján hozták. Az elmúlt években az egyházkerület vezetői

Pillanatkép a közgyűlésről

minden formális és informális alkalmat megragadtak annak érdekében, hogy felhívják a döntéshozók figyelmét a templomos ingatlanunk felújításával kapcsolatos támogatási elvárásunkra. Ennek ellenére nem kerültünk be a kedvezményezett egyházak körébe, ami óriási csalódást jelentett az egyházkerület elnöksége számára. Úgy érezzük, kimaradtunk egy soha vissza nem térő lehetőségből, ráadásul úgy, hogy minden szempont támogatásunk indokoltságára mutatott.

Ezekből a kudarcokból le kell vonni a tanulságokat. Szembe kell nézzünk a jelen valóságával, mely szerint – legnagyobb sajnálatunkra –, minden erőfeszítésünk, lojalitásunk és elkötelezettségünk ellenére nem vagyunk jelen a hazai egyházak térképén. Természetesen felmerül a kérdés, hogy 1945 után rajta voltunk-e egyáltalán, de ennek megválaszolása nem a jelen beszámoló keretein belül kell történnie. Szembe kell nézzünk azzal is, hogy közösségünk (elsősorban nagyságával szorosan összefüggő) súlya nem tesz minket párbeszédképes tényezővé a politikum világában, a testvéregyházak irántunk mutatott – jobb esetben közömbös, rosszabbban pedig ellenséges – viszonyrendszere sem segíti az állammal való konstruktív és mindkét fél számára egyaránt elégedettséggel járó kapcsolattartást. A diskurzus gyakorlatilag évi néhány protokolláris meghívásra korlátozódott.

Az előbbieken alapján mondhatnánk, nem véletlen, és nem meglepő, hogy a 2017-ben megvalósuló Reformáció 500 emlékévi Emlékbizottságának nem tagja a magyar reformáció legsajátosabb folyományaként létrejött unitárius egyház képviselője. Ezzel szemben tagja a római katolikus egyház képviselője. Sokat gondolkodtam azon, hogy a döntéshozók vajon milyen észérveken mentén jutottak ehhez a konklúzióhoz. Számomra (nem csak unitárius polgárként) mindez teljességgel érthetetlen.

Amit aztán végképp elfogadhatatlannak tartok, az az, hogy egyesek miként próbálják kiradírozni maradék jelenlétünket a hazai egyházak univerzumából. Nemrég nyílt meg a közpénzből fenntartott Magyar Nemzeti Múzeumban az Ige-Idők – A Reformáció 500 éve című kiállítás, aminek szórólapján ez olvasható: „A Magyar Nemzeti Múzeum Ige-Idők kiállítása a magyarországi reformáció történetének folyton változó, összetett viszo-

nyaival ismerteti meg a látogatóját...” Mindenkinnek javasolom, látogasson el a nemzet múzeumába és keresse meg a Dávid Ferencet és az unitárius egyházat bemutató tárlókat, képeket stb. Én egyetlen egyet sem találtam. A magyar reformáció couleur locale-ját, bizonyos szempontból savát-borsát jelentő Dávid Ferencet és az unitarizmust a kiállítás kurátorai kiretusálták a magyar egyház- és szellemtörténetből. Ez az égbekiáltó történelemhamisítás nem elsősorban az unitárius közösségre nézve káros, hanem megtéveszt minden látogatót, hamis és féloldalas képet mutat a korról, és összességében méltatlan a Magyar Nemzeti Múzeum hivatásához.

De ne csüggedjünk el, ugyanis mindez egyházunknak csak a külső feltételrendszere, az a közeg, amiben élünk, amivel egyházunknak számolni kell. Azt gondolom, hogy egy egyház akkor jár jó úton, ha önmagát nem az állam vagy a testvéregyházak tükrében vizsgálja és határozza meg. Az egyház, így az unitárius egyházunk is saját immanens értékeire épül és azok által behatárolt keretek között valósul meg, teljesebbé válik. Jó lenne, ha – úgy, mint a más felekezetek – a magyarországi (és erdélyi) unitáriusok is kiemelt támogatásokat kapnának az államtól. Boldogok lennénk, ha testvéregyházaink a keresztény eszmeiség jegyében partnert látnának bennünk. De ha mindebből semmi sem teljesül, akkor sincs semmilyen nagyobb baj, ugyanis mi Dávid Ferenc tanításai, az Egy Igaz Isten szolgálataiban valósulunk meg. Nem mások függvényei, hanem önmagunk vagyunk. Szeretnénk mi is, hogy sok szép templomunk és egyéb épületünk legyen, boldogok lennénk, ha sok pénzből sok szép egyházi programot tudnánk megvalósítani, de nem ettől függ, sőt mondhatnám, ettől egyáltalán nem is függ, miként járunk azon az úton, amit számunkra Istenünk megmutatott.

Végezetül az alábbiakban beszámolok egy olyan kérdésről, ami kiemelkedik a napi működésünk rutinjából.

Az egyházkerület Képviselő Tanácsa (EKKT) 2016. végén felhatalmazta az egyházkerület Elnökségét, hogy dolgozza ki a MUEME egyházközsegeiben szolgáló, illetve különleges jogállású lelkészek új javadalmazási rendszerét.

A reformot az alábbi szempontok teszik indokolttá:

Magyarországon a vonatkozó (állami) jogszabályokban rögzített ún. garantált bérminimum 2017. és 2018. évi nominális értéke (2017-ben bruttó 161.000 Ft, 2018-ban bruttó 180.500 Ft) meghaladja a lelkészek többségének eddigi bérét, tehát többségüknél külső determináció tette kötelezővé az év eleji béremelést.

A kötelező béremelésből kifolyólag jelentős bérfeszültség alakulhatott volna ki, ugyanis az emelés következményeként január 1-től a pályakezdő és a szakmai életpálya végén tartó lelkész javadalmazása megegyezett. A javadalmazási rendszernek az állam által meghatározott garantált bérminimum miatti összezsúszása kizárólag új és differenciált rendszerrel volt feloldható.

Az elmúlt évtizedekben a lelkészek bérének meghatározó részét az egyházkerület központi költségvetése

biztosította, miközben az egyházkerület az állami költségvetésből kifejezetten erre a célra a szükséges forrásoknak a kb. 20%-át tudta pályázati forrásokból biztosítani. Kifejezetten a lelkészi bérekre normatív támogatást az állam nem biztosított és a közeljövőben várhatóan nem is fog folyósítani. Megállapítható, hogy a bérekhez szükséges pénzügyi fedezet állami költségvetési forrása még rövid távon is nehezen tervezhető, bizonytalan és kockázatokkal terhes. Középtávon egy kiszámíthatatlan és beláthatatlan helyzettel állunk szemben.

Az előbbieken már kifejtettem, hogy az egyházkerület a hívek személyi jövedelmi adójuk 1%-ának felajánlása révén az állami költségvetésből évenként kapott forrása az elmúlt 7 évben nominálisan folyamatosan csökkent, annak ellenére, hogy a felajánlók száma (unitáriusok és a vallásunkkal rokonszenvező más felekezetűek vagy akár ateisták) az elmúlt évtizedben közel 30%-kal nőtt (jelenleg évenként kb. 3.100-3.200-an tesznek felajánlást egyházunk számára).

Az elmúlt évtizedekben az egyházkerület gyülekezetei teljesen eltérő módon, formalizált központi ajánlás vagy kötelezettség nélkül alakították ki lelkészeik saját forrásaiból történő további javadalmazását (bérkiegészítés, illetve béren kívüli juttatások: rezsi költségek átvállalása stb.). A gyülekezetek adottságaik és lehetőségeik (különös tekintettel a lelkésznek biztosított parókiára) alapján a legkülönbözőbb rendszereket alakítottak ki.

Ezen a megoldások egyike sem számolt a gyülekezeti lelkész (és tegyük hozzá a többi egyházközségi alkalmazott: az énekvezér, illetve az irodai munkatárs) bére egészének vagy nagyobb hányadának a saját forrásból való finanszírozásával. A gyülekezetek igen szerény mértékben vettek részt ennek a kiadásnak a viselésében, egyfajta ingyenes szolgáltatásként jutottak hozzá a lelkészi szolgálathoz.

A fentiekre való tekintettel az Elnökség kidolgozta az elkövetkező 5 évben fenntarthatónak gondolt javadalmazási rendszerét és annak finanszírozási mechanizmusát.

A garantált bérminimum, illetve az ún. 1%-ok nominális összegére, továbbá ezek jövőbeni változására való tekintettel az Elnökség a javadalmazási rendszert egyrészt az állam által meghatározott garantált bérminimum összegéhez kötötte. Ezt tekinti a kezdő lelkészi bérek. Az elérhető legmagasabb összeget a garantált bérminimum a 150 %-ban jelölte meg (a skála tehát 100 %-tól 150 %-ig terjed). Megjegyzem, az Elnökség indokoltnak látja a javadalmazási rendszer jelentősebb „kinyitását” (kb. 250 %-ig), azonban a jelenlegi gazdasági és egyéb körülmények ezt reálisan nem teszik fenntarthatóvá.

A javadalmazási rendszerben a szóban forgó 50% lehetséges növekedést 42 éves szakmai életpályával számítva 7 éves ciklusokra bontottuk és lineáris javadalom progressziót határoztunk meg.

Az Elnökség a javadalmazási rendszer finanszírozását az alábbiak szerint látja megvalósíthatónak.

Minden lelkész számára az egyházkerület a központi költségvetéséből biztosítja az állam által meghatározott garantált bérminimumot.

Az egyházközség saját forrásaiból biztosítja lelkészének az egyházkerület javadalmazási rendszere szerint a lelkésznek kiszámított (a neki „járó”) bér nettó értéke, illetve az egyházkerület által folyósított garantált bérminimumból kiszámított „nettó garantált bérminimum” különbözetét. A szabálytól felfelé eltérni lehetséges, az egyházközség a lelkészének magasabb összeget igen, de kevesebbet nem biztosíthat.

[Egyházközségi nettó hozzájárulás minimuma = a lelkész javadalmazási rendszer szerint meghatározott bérének nettó bére - „nettó garantált bérminimum”]

Itt jegyzem meg, hogy a jelenlegi (állami) jogszabályok lehetővé teszik, hogy az egyházközségek a saját bevételeik terhére (különös tekintettel a perselypénzre, illetve az egyházfenntartói járulékra) adómentes javadalmat biztosítsanak az egyházi tevékenységet/szolgálatot folytató munkatársaknak. Ez azt jelenti, hogy az előbbieken szerint meghatározott hozzájárulás után az egyházközségnek nem kell közterhet fizetni, illetve abból ilyet levonni.

Az EKKT a 2017. március 17-i ülésén egyetértett és 2017. január 1-i hatállyal elfogadta a bemutatott javadalmazási rendszert és az azzal szorosan összefüggő finanszírozási eljárást.

Egyetemességünk nézőpontjából az egyházkerület jelenlegi legnagyobb problémáját az akut lelkészhiány és még bizonytalanabb közeljövő jelenti. Az elkövetkezendő 12 hónapban három lelkész vonul végképp nyugállományban. Egyházközségeinkből való kibúcsúzásukkal ötre emelkedik (a tízből) a betöltésre váró gyülekezeti lelkészek száma.

Egyházkerületi szinten még minimum egy különleges jogállású ifjúsági- és hitoktatói feladatokat ellátó lelkészre, továbbá egy szociális, karitatív és kórházi feladatokat ellátó papra, illetve a Budapesti Unitárius Egyházközségben folyamatosan gyakorló segédlelkészre (ideális esetben társlelkészre) lenne szükség.

És akkor még nem beszéltünk a közoktatási és/vagy szociális intézmények egyházi fenntartásba vételének minimális személyi feltételeiről.

Könnyen belátható, ahhoz, hogy az egyházkerületben legalább a minimális személyi feltételek biztosítottak legyenek, a következő két évben legalább öt unitárius lelkészt kell megnyerjünk. A már ismertett anyagi feltételek az erdélyi egyházrész lehetőségeitől jelentős le szerényebbek, mind összecszerúságában, mind kiszámíthatóságukban. Ezt a román állam által biztosított jelentős congrua magyarázza (Magyarországon ilyenről sajnos nem beszélhetünk). Jelen aszimmetrikus anyagi feltételeket az elkötelezettség, a tenni akarás és egyházkerület gyülekezeteinek helyszínei tudják egyensúlyozni.

Elekes Botond főgondnok

Budapesti unitárius egyháztársadalmi szervezetek a két világháború között – 1. rész

Rovatunkban korábban bemutattuk az 1900-as évek elejének hatékonyan és szervezeten működő magyarországi unitárius egyháztársadalmi szervezetét, az erdélyi mintára létrehozott Dávid Ferenc Egyletet (*A Budapesti Dávid Ferenc Egylet megalakulása és első évtizede. Unitárius Élet 2016/2-3, 8-11. oldal*). Ezúttal - levéltári alap kutatásaink nyomán - a Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület, valamint a Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Körének történetét tekintjük át.

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület – mint önálló jogi személyiséggel nem rendelkező, szervezetiileg a Dávid Ferenc Egylet-hez tartozó egyháztársadalmi kezdeményezés – 1921-ben jött létre Budapesten. Az egyesületi alapszabályban megfogalmazott célok között szerepelt „az unitárius ifjúság nevelése, valláserkölcsei alapjának szilárdítása és a szegény sorsú unitárius ifjak segítése.” Az egyesületi tevékenység felügyeletét Zsakó Gyula törvényszéki bírósági elnök látta el, akit az 1930. november 7-én tartott közgyűlésen tiszteletbeli elnökké választottak. „Az unitárius ifjúság, amely mindenkor figyelemmel kíséri a körülötte és érette fáradozóknak munkáját, hálával iparkodik méltányolni azokat az értékeket, amelyek kétségtelen erkölcsi tőkét jelentenek az unitárius ifjúságnak. Épp ezért és ilyen szempontból kiindulva az unitárius ifjakat magába foglaló egyesület Nemzetes és Vitéz dr. Zsakó Gyula törvényszéki bírósági elnök urat, kedves Bátyánkat az ifjúság élete iránt tanúsított közvetlen közeli érdeklődését és támogatását is meghálálva, egyhangú lelkesedéssel tiszteletbeli elnökévé választja” – fogalmazott Borbély András, a Brassai Sámuel Unitárius Egyesület elnöke.

Az 1920-as években az egyesület legfőbb feladata az évente megrendezett, jótékonyági célokat szol-

gáló – pl. unitárius fiatalok külföldi tanulmányútját vagy budapesti diákotthoni elhelyezését támogató – Unitárius Bál szervezése, lebonyolítása volt. Borbély András 1929-es felhívása szerint ezt a rendezvényt „már annyira megszokta és megkedvelte a közönség és az összetartozást kereső erdélyi magyar véreink tábora, hogy annak meg nem rendezését nemcsak fájlalnák székely testvéreink, hanem annak elmaradása egyenesen az unitárius társadalmi élet lüktetésének gyengülését jelentené.”

Születésnapok, bálók, Brassai-teák

1931. február 2-án a Brassai Sámuel Unitárius Egyesület a Misszióház templomában, a Rákos (ma: Hőgyes Endre) utcában ünnepelte tizedik születésnapját. „Az ifjúsághoz intézett beszédet Jakabházy Zsigmond dr. egyetemi ny. r. tanár mondja. Az ünnepély műsorában az egyház részéről Józán Miklós püspöki vikárius és Ferencz József lelkész; a művészvilág részéről B. Jakab Irén énekművész, Sonkoly István hegedűművész és Hosszu Zoltán dr., a Nemzeti Színház tagja; az Egyesület részéről Borbély András dr. volt és Kriza Kálmán jelenlegi elnök, Borbély Pál, továbbá az ifjúság vegyeskara vesznek részt. Az ünnepély után tánccal egybekötött szeretetvendégségre várjuk az Egyesületünk jóbarátait” – olvashatjuk az Unitárius Értesítőben is közölt meghívóban.

A Brassai Sámuel Egyesület 10. születésnapi ünnepségének meghívója

Az 1930-as évek elején – a gazdasági világválság következményeként – az egyesület lemondott a költséges bál rendezéséről; ehelyett zárt körű unitárius estélyek alkalmával igyekezett adományokat gyűjteni a Misszióházban. Ifj. Kozma Jenő elnöknek, Szent-Iványi József főtitkárnak, Nyiredy Géza és Zsakó Gyula tiszteletbeli elnököknek, Péterfy László alelnöknek és Ferencz József ügyvezető elnöknek a Brassai Sámuel Egyesület támogatóihoz intézett felhívása (1932. december 29.) így fogalmazott: „A nagy bál megrendezésével járó kiadások felesleges terheket rónak látogató közönségünkre és egyesületünkre egyaránt. (...) Ma már nem szolgálhatjuk vele kitűzött régi nemes célunkat, hogy annak jövedelméből tagjainkat tanulmányi segélyben részesíthessük. Pedig a szükség ma nagyobb, mint valaha. Ma már nemcsak az Erdélyből menekült ifjúság van a segélyezésre rászorulva, hanem

az itt élő szülők unitárius főiskolás gyermekei is, kikkel együtt az unitárius főiskolások száma ma már a száz hallgatót is meghaladja. (...) Egyesületünk választmánya elhatározta, hogy a mai súlyos, válságos időben lemond a hagyományos unitárius bál megrendezéséről, helyette (...) szerény keretek között, saját helyiségeiben unitárius estélyeket rendez.”

1932-ben az egyesület megalapította a kiemelkedő tanulmányi eredményt elérő unitárius fiatalok díjazására szolgáló Brassai-serleget. 1936-ban, majd legközelebb 1941-ben újra sikerült megteremteni a hagyományos Unitárius Bál megrendezésének anyagi forrásait. Az 1936-os támogatási felhívás szerint „négy éve érzi hiányát az unitárius társadalom az azelőtt évenként rendezett és hagyományossá vált Unitárius Bálnak. (...) Látjuk, hogy az amúgy is kevés számú unitárius testvér már nagyon szétszórta, majdnem az összetartozás érzete nélkül él, s ez a körülmény vezetett bennünket arra a gondolatra, hogy ezen a farsangon meg kell rendezzük hagyományos bálunkat.” Az 1941-es felhívás a megváltozott politikai helyzetre, Észak-Erdély visszacsatolására is utal: „Erdély északi részével egyházunk, ősi vallásunk szent földje újra szabaddá lett. A húszéves kényszerű távollét után az idej Unitárius Bál kínálkozik a legnagyobb ünnepi alkalomként arra, hogy Erdély és a Csonkahaza unitárius társadalma testvéri találkozáson keblére ölelhesse egymást. (...) A Budapesten tanuló unitárius székelydiákok támogatása komoly szociális kötelességet ró egyesületünkre.”

Az egyesület 1941. május 25-én, a Misszióházban és a Pannónia Szállóban ünnepelte fennállásának huszadik évfordulóját. Gombos Sámuel elnök és Veress Pál alelnök támogatási felhívásából tudjuk, hogy a program a következő volt: „Vasárnap d. e. ünnepi istentisztelet az Unitárius Misszióház templomában. Prédikál Szent-Iványi Sándor. Énekel az Egyesület énekkara, Nagy Sándor egyesületi tag vezetésével. Istentisztelet után, 1/4 12 órakor: az egyesület jubileumi Díszközgyűlése a templomban. A Díszközgyűlést köve-

tően megnyílik művésztagiaink kiállítás a egyesület helyiségében. Este 8 órakor a Pannónia szálló (VII. Rákóczi út 5.) különtermében megrendezzük névadó példaképiünk, a nagy unitárius polihisztor emlékére a hagyományos Brassai serlegvacsorát. A serlegbeszédet dr. Veress Pál egy. c. ny. rk. tanár, az Egyesület tanárelnöke mondja. A vacsora ára - sült, köret, tézta - P. 280. Megjelenés uraknak sötét ruha vagy szmoking.”

A BRASSAI SÁMUEL UNITÁRIUS IFJÚSÁGI EGYESÜLET
BUDAPEST, IX, HÖGYES ENDRE-UTCA 3. — TELEFON: 380-088

Kedves Bátyánk!

A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesület fennállásának harmadik év-tizedét súlyosabb terhekkel és nehezebb anyagi viszonyok között kezdte meg, mint eddig. Erdély északi részének Isten kegyelméből történt visszatérése óta tagjaink létszáma megsokszorozódott. Anyagi helyzetük azonban éppen nem lett, mint eddig és budapesti tanulmányait csak egyesületünk fokozott támogatásával folytathatják. Elkezűdik is nagy gondokat okoz és egyesületünk súlyos áldozatokkal biztosítja a Misszióházi internátus lakóinak reggeljét.

Természetes, hogy a nagyobb taglétszámmal együtt megnőtt szociális, kulturális és társadalmi munka, valamint az erdélyi unitárius ifjúsági egyesületekkel való felélenkült kapcsolatok az eddiginél sokkal több adminisztrációs, utazási stb. költséget rónak egyesületünkre.

Ezen kiadásaink rendezésére fő jövedelmi forrásunk eddig az Unitárius Bál, az unitárius társadalomnak immár hagyományossá vált családi találkozója volt. Az idei év háborús viszonyai arra kényszerítették, hogy ezen kedves hagyományunkkal szakítsunk. Reméljük, hogy ez a szakítás nem lesz végleges és a majdan beköszönő béke boldogabb-kora újból együtt látja az unitárius társaság apraját nagyját a régi kedves Unitárius Bálokon.

Hogy a vidámság se rövidüljön meg, szerényebb keretek között rendezett „Brassai Tisztelet” fogjuk az idej összegyűjteni a tancos kedvű unitárius fiatalságot. Kérjük azonban Kedves Bátyánkat, hogy az Unitárius Bállal kapcsolatban eddig nyújtott anyagi támogatását, amely nélkül egyesületünknek egyházi és nemzeti szempontból is-oly fontos munkásságát komoly veszély fenyegetné, az idej se, vonja meg tőlünk.

Bizunk benne, hogy Kedves Bátyánk a nemes célra való tekintettel, az idej is segítségünkre siet s az eddigieknél komolyabbnak mutatkozó, de egy boldogabb és békeesebb korszak hajnalának ígértét hordozó új esztendőre Kedves Bátyánknak és egész családjának sok boldogságot kívánva maradunk

Budapest, 1942. január hó.

atyafiságos üdvözléssel:

Tóth Albert s. k. Veress Pál s. k.
főtítár. elnök.

A Brassai Sámuel Egyesület támogatási felhívása (1942)

1942-ben és 1943-ban az egyesület – a háborús évek gazdasági nehézségeire hivatkozva – az Unitárius Bál helyett jótékonsági célú „Brassai-teákat” szervezett. Mint Veress Pál elnök és Tóth Albert főtítkár megfogalmazta: az egyesület „fennállásának harmadik évtizedét súlyosabb terhekkel és nehezebb anyagi viszonyok között kezdi meg, mint eddig. Erdély északi részének Isten kegyelméből történt visszatérése óta tagjaink létszáma megsokszorozódott. (...) Természetes, hogy a nagyobb taglétszámmal együtt megnőtt szociális, kulturális és társadalmi munka, valamint az erdélyi unitárius ifjúsági egyesületekkel való felélenkült kapcsolatok az eddiginél sokkal több adminisztrációs, utazási stb. költséget rónak egyesületünkre. Ezen kiadásaink rendezésére fő jövedelmi forrásunk eddig az Unitárius Bál, az unitárius társadalomnak

immár hagyományossá vált családi találkozója volt. Az idej év háborús viszonyai arra kényszerítették, hogy ezen kedves hagyományunkkal szakítsunk. (...) Hogy a vidámság se rövidüljön meg, szerényebb keretek között rendezett Brassai-teákon fogjuk az idej összegyűjteni a tancos kedvű unitárius fiatalságot.”

1943. június 25-én az egyesület elnöksége támogatta a Misszióházban található diákinternátus kibővítését, s ezzel összefüggésben egy új unitárius tanoncotthon létesítését. Ezt a tervet – az unitárius diákinternátusi lakók nevében – Patakfalvy Sámuel, Márkos András és Lőrincz József terjesztette elő. Javaslatuk szerint „elsőrendű nemzeti, egyházi érdek, hogy a jövő magyar iparosai és értelmiségei egymással, egy helyen felnöve összebarátkozzanak, hogy így a jelenlegi válaszfal legalább a jövő magyarságának életéből eltüntethető legyen.” Javasolták továbbá Ferencz József lelkész megüresedett misszióházi szolgálati lakásának átalakítását: „Két szoba, cselédszobás lakás, amelyben szobánként 4 főt, a cselédszobába 2 főt, vagyis 10 lakót tudnánk elszállásolni.” Javaslatukat a kolozsvári Egyházi Képviselő Tanács (EKT) 1943. szeptember 16-án támogatta, és a terv lebonyolítására felkérte a Misszióház Bizottságát. A Brassai Sámuel Unitárius Ifjúsági Egyesületnek ez az utolsó jelentősebb kezdeményezése azonban a súlyosbodó háborús viszonyok közepette már nem valósulhatott meg.

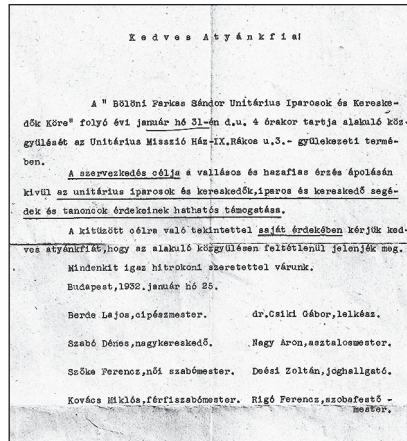
A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre

A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre 1932. január 31-én tartotta alakuló közgyűlését a Budapesti Unitárius Misszióházban. Az egyesület névadója, Bölöni Farkas Sándor (1795–1842) a 19. századi erdélyi művelődéstörténet jeles személyisége volt. 1805-ben kezdte meg tanulmányait a kolozsvári unitárius kollégiumban, ahol 1812 és 1815 között filozófiát és teológiát tanult. Bár a vándorszínészet és a katonaság is vonzotta, a kolozsvári főkancellárián jegyzőként kezdett dolgozni,

miközben irodalmi pályáját – Döbrentei Gábor és Kazinczy Ferenc támogatásával – műfordítóként kezdte. 1830-ban másfél év fizetés nélküli szabadságot kért hivatalában és nyugat-európai körútra indult, amelynek állomásai: Bécs, München, Augsburg, Stuttgart, Karlsruhe, Strassbourg, Párizs, Brüsszel, London, valamint brit és skót városok. Ezután hajóra szállt, és 1831. szeptember 3-án megérkezett Amerikába, ahol három és fél hónapot töltött. Utazás Észak-Amerikában című útirajza (1834) a reformkor egyik alapműve lett, s ennek köszönhetően elnyerte a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagságát. 1834-ben, Kolozsvárott az ő javaslatára indult meg az alsóbb társadalmi rétegek művelődését szolgáló Vasárnapi Újság című néplap, Brassai Sámuel szerkesztésében.

A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Körének alapítói – Csiki Gábor lelkész, valamint Berde Lajos cipész, Szabó Dénes nagykereskedő, Nagy Áron asztalos, Szóke Ferenc női szabó, Deésy Zoltán joghallgató, Kovács Miklós férfiszabó és Rigó Ferencz szobafestő – a közgyűlési meghívóban a szervezet céljaként „a vallásos és hazafias érzés ápolásán kívül az unitárius iparosok és kereskedők, iparos és kereskedő segédek és tanoncok érdekeinek hathatós támogatását” jelölték meg. Az alakuló közgyűlésre – ahol Nagy Áront választották első elnöknek – Deésy Zoltán titkár-jegyző részletes, minden fontos kérdésre kiterjedő alapszabályt, valamint a tagok legfontosabb kötelezettségeit rögzítő belépési nyilatkozatot szerkesztett. Az alapszabály érdekessége, hogy egyáltalán nem tartalmazza az unitárius kifejezést, pedig valamennyi alapító tag unitárius vallású volt. Ez arra utal, hogy a kezdeményezők szélesebb körben, a felekezeti keretektől részben függetlenül kívánták megvalósítani célkitűzéseiket. A célok között megjelölték „a tanonckérdés irányítását”, illetve „vagyonatlan és önhibáján kívül keresetképtelen” iparosok és kereskedők támogatását. Az alapszabály az egyesület közművelődési

feladatai között említi állandó összejövetelek tartását, könyvtár létesítését, folyóiratok és társasjátékok beszerzését, ismeretterjesztő és műkedvelő előadások rendezését, kirándulások szervezését.

A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Kereskedők és Iparosok Köre alakuló közgyűlésének meghívója

Az Unitárius Értesítő című felekezeti havilapnak az új egyháztársadalmi szervezet alakulásáról megjelent, terjedelmes beszámolója (1933. március) szerint „a fiatal egylet (...) a mennyei kenyér mellett a mai súlyos gazdasági helyzetben figyelemmel van a kisiparosság nehézségére, s különös gondot fordít a munkanélkülivé lett avagy csak leszűkített munkakörben dolgozó iparos és kereskedőtársadalom problémáira. Rá akarja nevelni az unitárius és a székely társadalmat arra, hogy az unitárius ipar és kereskedelem támogatása még áldozat árán is unitárius egyháziasságból fakadó kötelesség. Ha az unitárius dolgozó kisiparos az unitárius társadalom segítségével jut munkához, meg tudja fizetni egyházi adóját, és részt tud venni az egyházi terhek viselésében, de ezen továbbmenően segíteni tud az ő felebarátain is, mert unitárius segédet alkalmazva, megint unitárius embernek és családnak ad kenyeret, s a maga becsületes foglalkozásába belevevő fiatal, fogékony lelkű és dolgozni akaró unitárius tanoncokat.”

Mesterek, segédek, vállalkozások

1933 tavaszán a Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre teljes névjegyzéket készített a Budapesten és a főváros

környéki szórványokban élő unitárius iparosokról és kereskedőkről. A választmány tagjai felosztották egymás között a várost, s igyekeztek mindenkit személyesen felkeresni, hogy vállaljon szerepet az egyesület vallásos-hazafias vagy éppen nagyon is gyakorlatias feladataiban. A Misszióházban tanfolyamokat indítottak, hogy szakképzetlen unitárius fiatalok elsajátíthassák néhány mesterség alapjait, s ezáltal legalább segédként dolgozhassanak. Ennek a kezdeményezésnek Szóke Ferenc női szabó, egyesületi elnökségi tag állt az élére, aki 1933. március 23-án „női felsőruha szabászati és szakrajztanfolyamot” indított, amely „magában foglalja úgy az elméleti, mint a gyakorlati anyagot.” Az egyesület második elnöke, Berde Lajos cipész pedig arra hívta fel a figyelmet: az iparosok és kereskedők körének az is a célja, hogy „az egyháztól eddig teljesen távol álló réteget kapcsoljon be a közvetlen egyházi munkába.” Az első két év munkája alapján úgy vélte, hogy bizonyos részeredmények már mutatkoznak, de az egyháztársadalmi szervezetek teljes vagyontalansága lehetetlenné teszi a további fejlődést. „Az egyesület képtelen arra, hogy saját maga keservesen megajánlott tagdíjbevételeiből tartsa el magát, s végezze el a beszerzés előtte álló nagy feladatait. Tagjaink megadóztatták önmagukat, de keresik elsősorban azokat az unitárius vezetőembereket, akik az ipari és kereskedelmi életben vezető szerepet játszanak.”

Az 1930-as évek második felében, Pálffy Lajos csepeli szerelő elnöksége idején – a gazdasági világválság következményei miatt, illetve a közelgő háború szorításában – az iparosok és kereskedők köre egyre inkább a napi megélhetés kérdéseivel foglalkozott. Dr. Ujlaki Géza ügyvéd, az egyesület dísztagja az elnökség felkérésére készített tanulmányában azt javasolta: azonos szakmában dolgozó iparosokból alakuljanak 10-20 fős csoportok, esetleg önálló vállalkozások, amelyek számára megkísérel állami (kincstári), illetve székesfővárosi megrendeléseket szerezni. „Értesülésem szerint ez idő tájt elsősorban a

következő iparágak kaphatnak kincstári munkát: cipész, csizmadia, szabó, sapkás, paszományos, szíjgyártó, nyerges, fémiparosok, pl. lakatos, bronzműves, finom- és egyéb műszerész, gombkészítő” – írta dr. Ujlaki. Szerinte az unitáriusok alacsony létszáma miatt szükséges, hogy „más keresztény iparosokat is bevegünk a csoportba”. Ujlaki elképzelhetőnek tartotta, hogy miután „az építkezési nehézségek elmúlnak, építkezési munkaközösség alakításának is megnyílnak módozatai.”

1938. május 15-én – személyes ellentétek, belső viták miatt – az iparosok és kereskedők körének teljes vezetősége lemondott. Az ülésen Csiki Gábor lelkész kifogásolta, hogy a számvizsgáló bizottság évek óta nem végzi el a munkáját, így az egyesület pénzügyei rendezetlenek. Berde Lajos díszelnök szavai szerint „a régi tisztikar nagy része az egyesület ügyeivel szemben közömbös.” Dr. Ujlaki Géza az ülésen Zsigmond Lőrincet, a Budapesti Unitárius Misszióház irodavezetőjét kérte fel, hogy a jövőben felügyelje a pénztárkönyv és a számadások szabályszerű vezetését. Ujlaki jelezte, hogy az egyesület hatályos alapszabályát és tagjegyzékét sem küldték meg részére.

Belépési nyilatkozat

Az adott szó kötelező! Ennek tudatában, magyar hazám, nemzetem és egyházam iránti hűségem és szeretetem szent érzésével kijelentem, hogy belépek a Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Körébe. Amidőn ezt teszem, egyben fogadom, hogy a Körnek nemes és közérdekű céljai elérésére minden erőmmel és tehetségemmel úgy erkölcsei, mint minden létem segítségére leszek.

A Kör összejövetelein pontosan megjelenek.
A meghatározott tagdíjat pontosan fizetem.
A Kör fegyelmezett életéhez igazodom.
Szükségletem kielégítésénél elsősorban köri tagtársaimat támogatom.

Ezekkel bizonyítom azt, hogy milyen magyar vagyok és hogy szeretem egyházamat.
Mindenekfelett elsősorban saját lelkiismeretem áll őrt.

Budapest, 19..... hó..... n.

Név: .....

Foglalkozás: .....

A Bölöni Farkas Sándor Unitárius Kereskedők és Iparosok Köre belépési nyilatkozata

Június 19-én megválasztották az egyesület utolsó vezetőségét, amelyben Csiki Gábor lelkész díszelnöki, két korábbi elnök (Berde Lajos és Nagy Áron) tiszteletbeli elnöki címet kapott, az új elnök pedig Birtalan Lajos kárpitos lett. 1938-ban az egyesület unitárius iparosok és kereskedők számára termékbemutatók szervezését javasolta. Az indoklás szerint azzal a céllal, hogy „a közönség, különösen maguk az unitáriusok megismerjék a tagok mun-

káját, így maguk is bizalommal tehetnek megrendelést, és másnak is ajánlhatják.” Dr. Ujaki Géza ugyanakkor jelezte: „nem ajánlatos (...) senkivel szemben sem kényszer és kötelezettség kimondása – még az unitáriusokkal szemben sem. Ez a kartell törvénybe ütköznék. Ehelyett állandó és ügyes propagandát ajánlok.” Ezeket a javaslatokat a közgyűlés 1938. december 18-án rendkívüli közgyűlésen tárgyalta, és támogatásra ajánlotta, de az Unitárius Értesítőben a javasolt hirdetés nem jelent meg, s a termékbemutató ügy lekerült a napirendről.

Az utolsó levéltári dokumentum 1939. szeptember 17-én kelt: az egyesület katonai posztó ruhanemű és bakancsok készítését ajánlotta fel a Honvédelmi Minisztériumnak. 1940-től a Bölöni Farkas Sándor Unitárius Iparosok és Kereskedők Köre a háború miatt szüneteltette tevékenységét; munkájának folytatására 1945 után már nem kerülhetett sor.

Retkes Attila

(A cikk a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen folytatott egyháztörténeti doktori tanulmányaimhoz, kutatásaimhoz kapcsolódik. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak)

Közös gondolkodás a jövőnkéről

Tihany – 2017. július 14-15.

Idén negyedik alkalommal rendezték meg Tihanyi Bencés Apátságban 2017. június 14-15-én a *Közös gondolkodás a jövőnkéről* elnevezésű vallásközi konferenciát az ember és környezete kulturális és morális egységéről.

Az első napon köszöntőt mondott **dr. Korzenszky Richárd OSB**, a Tihanyi Bencés Apátság perjele, **Soltész Miklós**, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára, **dr. Veres András** püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, **dr. Köves Máté Slomó**, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezető rabbija, **dr. Fekete Károly**, a Magyarországi Református Egyház Tiszántúli Egyházkerületének püspöke, **Gáncs Péter**, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és **dr. Réthelyi Miklós**, az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottsága elnöke. A köszöntőket követően előadást tartott: **Henri Boulad S.J.** alexandriai jezsuita szerzetes, **Marc Fromager**, az Aide à l’Eglise en Détresse (AID)

igazgatója és **Andrea Arbel**, a Jewish Agency for Israel Központi Partnerségi Egységének igazgatója.

A rendezvény másnapján köszöntőt mondott **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere és **Heisler András**, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke. A konferencián előadást tartott **dr. Béres Tamás**, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszék tanszékvezetője és **Nobilis Márió**, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola adjunktusa.

Egyházkerületünk képviselőjében **Kászoni Kövendi József** püspöki helynök és **Elekes Botond** főgondnok vettek részt a konferencián.

A következőkben **dr. Fekete Károly**, a Magyarországi Református Egyház Tiszántúli Egyházkerületének püspökének elhangzott beszédét közöljük.

Köszöntés a Közös Út konferencián

Furcsa világban élünk, amely Janus-arcú, s ambivalens érzéseket kelt bennünk. Az iszonyatos végletek korává vált a XXI. század. Egyrészt a növekedés ígézetében és a telhetetlenség megszállottságában rohanunk, másrészt találékony és vak önpusztítással faljuk fel életterünket és zsigereljük ki önmagunkat, teremtményársainkat és a Földet.

„A történelem szép, messiási felszínének megvan a rút apokaliptikus alsó része. Az európai népek diadalmas haladása más népek veszteséges hanyatlását okozta és az ész kultúrájának a felépítésével elkezdődött a modern ember testének, érzelmének és értelmének a leigázása. Az 'első világ' sikertörténete sohasem járt a 'harmadik világ' szenvedéstörténete nélkül.” (Jürgen Moltmann: *A modern világ teológiája és jövője*. Theologiai Szemle 1997/2. 87.)

A kutatók és a szakemberek hangsúlyozzák, hogy új erkölcsi iránytű nélkül nincs esélyünk a túlélésre. Kulcskérdés az, hogy sikerül-e megváltoztatni az emberek nézeteit és értékrendjét. A közgazdaságtudomány legkiválóbbjai egyértelműen rámutatnak arra, hogy morális vezetési stílus nélkül, etikai megfontolásokat kizárva kezelhetetlenné válik a jövőnk.

A szakírók megkülönböztetnek e téren is sekély és mély etikát. „A sekély etika csak az emberekre korlátozódik, a Természetet érintő etikai megfontolások korlátozottak, s a természeti javakat emberi használat szempontjából erőforrásokként kezeli. A mély etikában az Ember mellett az élő és élettelen Természet is figyelmet kap a holisztikus ökológiai közelítésmóddal.” (*Felelőségünk az élő világért* - szimpózium anyaga, Kindler József utal előadásában Gudynas megállapítására, 32.)

David C. Korten szerint a Nyugat kudarcai és sikerei az önmagunkról és a világról alkotott elképzeléseink egyensúlyhiányaira vezethetők vissza, ahogyan ő írja:

„Hiszem, hogy Kelet és Nyugat, Dél és Észak jövője most egy olyan fokozatos együttfejlődő (koevolúciós) átalakuláson múlik, amely létünk szellemi és anyagi vetületeit egymást kölcsönösen erősítő (szinergikus) egységbe egyesíti, teljes embereket, közösségeket és társadalmakat alkotva. Spirituális ébredésünk nélkülözhetetlen lehet politikai ébredésünkhöz. Spirituális természetünkötől való elidegenedésünk manipulálhatóvá tett bennünket mind a reklámozók számára, akik a spirituális kapcsolatokra való vágyódásunkat telhetetlen pénzaházásra változtatják; mind a politikai demagógok számára, akik viszont pénzszerzési igyekezetünket kapcsolják tőkés érdekekhez. Ahogy a természet-tudomány kulturális üzenetei a spiritualitás iránti érzéketlenségben tartanak bennünket, hasonlóképpen tesznek minket a tőkés libertariánizmus ideológiai tanai politikailag fásultakká. A Kopernikuszi Forrada-

lom szétválasztotta a tudományt és a vallást és ráébresztett bennünket létünk anyagi oldalának nagy lehetőségeire. Az Ökológiai Forradalom arra hív fel bennünket, hogy az élő univerzum lehetőségeinek feltáró kutatása során, spirituális életet élő és politikailag aktív résztvevőként tapasztaljuk meg önmagunkat.” (D. C. Korten, 403.)

A teológusok is erre hívják fel a figyelmünket (pl. Jürgen Moltmann), csak egyházas fogalmazásban. Az egyikük pl. azt mondja: „A modern ipari társadalom ökológiai reformjának feltétele a szellemi és kulturális megtérés, melynek gyökere Isten és a természet valóságának egy új vallási megtapasztalásába mélyednek. Az egyháznak az egész teremtés templomává kell lennie. Van-e a modern társadalomnak jövője? A jövőjét

Dr. Fekete Károly (Fotó: Lambert Attila)

megtérésnek hívják. Túléli az ember a megrajzolt válságokat? Nem tudhatjuk és nem is szabad tudnunk. Ha tudnánk, hogy az emberiség nem képes tovább élni, nem tennék már semmit gyermekeinkért, hanem ezt mondanók: „Utánunk a vízözön!” Ha tudnánk, hogy tovább él az emberiség, akkor sem tennék semmit, és a semmittevéssel elmulasztanánk lehetőségünket a megtérésre. Mivel nem tudhatjuk, hogy továbbél-e az emberiség, úgy kell cselekednünk, mintha tőlünk függne az egész emberiség jövője és ugyanakkor teljességgel bízunk, hogy Isten hűséges marad teremtéséhez és nem engedi azt

elbukni.” (J. Moltmann: *Van a modern társadalomnak jövője?* Concilium 1990. Február.)

Úgy kell tehát cselekednünk, mintha tőlünk függne az egész emberiség jövője, ezért hat javaslatom lenne röviden, ami **keresztyén hozzájárulás lehet a gondolkodásmód megváltoztatásához. Ha tetszik, kiáltás lelkeség után:**

1. Rehabilitálni és komolyan venni az Apostoli Hitvallás első artikulusát, a Teremtő Isten művét. (V.ö. néhány közelmúltban megjelent teológiai munkával: J. Moltmann: *Gott in der Schöpfung*. 1985. – kozmológiai teocentrizmusról beszél; a római katolikus Alfons Auer: *Umweltethik*. 1984. – humanisztikus teremtés-hitről tanít; az evangélikus Christian Link: *Schöpfung*. 1991. – kifejti az önkorlátozás etikáját.) Uralkodás és hódítás helyett a sáfárság szemléletmódját a középpontba állítani. A bűn fogalmának kitágítása: bűn a természet pusztítása a rövid távú és gyors technikai és üzleti sikerek érdekében; bűn a közömbösség, bűn a struccpolitika: a Biblia ökológiai üzenete az, hogy Isten minden teremtményét szereti, az egész teremtettséget, a kozmoszt!

2. Kozmikus krisztológia hangsúlyozása (Kolosséi levél) – szeretni azt a világot, amelyet Krisztus beleölt a megváltás művébe. Krisztus magához ölelte e világot (Úgy szerette Isten e világot...), mi pedig, kései követői kilökjük a világot. Él közöttünk a kirekesztés lelkülete,

az üdvegoizmus. Vannak irányzatok a keresztyénségben, amelyek világkerülők és világellenesek, sőt világtalanok... Áthatni a világot – ez a feladatunk.

3. Tanítani a javak istenítésének veszélyeiről, amely a gazdagság, az uralkodni vágyás és az erőszak triászának kétségbeejtő aknamunkáját szüli. Az egyház e téren prófétai szerepet kell vállaljon, hogy megnevezze az igazságtalan, bűnös struktúrákat, s leleplezze a hatalomkoncentrációt.

4. Életszentség a megszentelő Lélek erőterében. A bibliai értékszempontok bátor képvisellete és példaadó megélése a saját köreinkben. Komolyan venni: ne igazodjatok e világhoz... (pl. a forgalomban lévő gyermekjátékok 70%-a, a reklámok és filmek 90%-a erőszakra, háborúzásra, vagy szükségtelen luxus életmódra és környezetszennyezésre tanít)

A puritán életszemlélet újra vállalása (van aki ezt új típusú aszketizmusnak mondja): tisztos szegénység, a nem haszon érdekeltségű feladatvállalás, lemondás, adósság elengedés, megbékélés, önkorlátozás, mértékletesség, megelégedettség.

5. Teljes emberképet felkínálni: Isten sokoldalúvá (több dimenzióssá) alkotta az embert, aki sokszor egysíkú (egydimenziós) emberként jár e világban. „A mai ember nem ‘él’ a szó gazdag bibliai értelmében, hanem csupán ‘funkcionál’, a reá kiosztott funkciókat kivitelezi.” (Farkas József: Theologiai Szemle 1993/5. 272.) Több az élet... Az egyház menedékvárossá lehet a periferiára szorult „egysíkú” emberek számára.

6. Szentlélek nélkül, pusztán emberi belátásból nem leszünk képesek változtatni, de Vele eljuthatunk akár az ökológiai spiritualitásig is.

Az egyik legnagyobb hírnevet szerzett természettudós magyar honfitársunk, Szent-Györgyi Albert imádságos biztatásával bátorít bennünket a nélkülözhetetlen spirituális ébredésre:

*„Uram! Ezt a gyönyörű Földet adtad otthonunknak,
Mélyébe mérhetetlen kincseket rejtettél,
Képessé tettél hogy megértsük alkotásod,
Megkönnyítsük munkánkat, számúzzuk az éhséget és betegséget.*

*Mi felássuk a kincseket hogy azokat eltékozzoljuk,
Belőlük a pusztítás eszközeit faragjuk,
Hogy azokkal mit más ember épít,
Míg azok ellenem nem fordulnak és elpusztítanak engem és gyermekeim.*

*Uram! Engedd, hogy társaid legyünk az alkotásban,
Megértsük és megszépítsük a Te kezéd munkáját,
Hogy ez a mi Földünk biztos otthona lehessen
Gazdagságnak, Szépségnek, Boldogságnak és Békességnek.”* (Szent-Györgyi Albert: *Az örült majom*. Magvető Kiadó. Gyorsuló idő sorozat. Bp. 1989. 106.)

Bizony azt kell Szent-Györgyi Alberttel kérnünk, hogy úgy legyen, ámen! Gondolatgazdag és lélek-áldotta tanácskozást kívánok a Magyarországi Református Egyház nevében mindannyiuknak!

Dr. Fekete Károly református püspök, Debrecen

b i b l i a m a g y a r á z a t

Ószövetségi csodák (I. rész)

Bevezetés

Több meghatározója van céloknak. Ezek közül a fontosabbakat emelem ki, hiszen a vallásos emberek és azok is, akiket általában nem érdekel a hit – akarva-akaratlan szembetalálkoznak a csoda valamilyen formájával. Munkám azért készült, hogy a környezetemben élők számára, vagy, akik kíváncsiak rá, bármikor hozzáférhető legyen számbeliségében is a sok bibliai csoda, melyek ámulatba ejthetnek, elbűvölhetnek, csodálattal tölthetnek el, vagy éppen magukkal sodorhatnak. Időközönként keresem és megtalálom az összefüggéseket is, melyek áthajlanak a mindennapi életbe, ahol gyakorlati formában mutatják Isten mostani, jelenben történő cselekvéseit.

Szempont a dolgozatomban, hogy mellőzzem a csodák mitikus jellegének meghatározását, vagy összehasonlító párhuzamokat vonjak a lehetséges és a csodák

világába tartozó elbeszélések között. Ezeket a fejtegetéseket helyettem megtették mások és valószínű ezután is feszíteni fogja sok ember kíváncsiságát. Számomra mindennél fontosabb, hogy a leírtak tükrében, hitem segítségül hívásával a 21. század első felében megkeressem a csodatörténetekben azokat a szempontokat, melyek dicsérik és magasztalják Isten nagy tetteit, ugyanakkor segítenek bennünket is abban, hogy többre értékeljük magunkat, mint amilyeneknek ismeret bennünket a környezetünk, nem beszélve rossz akaróinkról.

Arra törekszem a csodák felsorolásában, hogy szigorúan betartsam a könyvek bibliai sorrendjét és ezen belül a lejegyzett történeteket. Azt viszont sajnálom, ha lesz olyan csoda, mely elkerüli figyelmemet és ennek következtében szegényebb lesz a dolgozat és minden valószínűség szerint a célzott ismeretanyag is.

Előrebocsátom, hogy kizárólagosan saját beszédeimben elhangzott véleményeimet, magyarázataimban közölt gondolataimat, hitemből fakadó egyéni véleményemet használtam dolgozatom elkészítésekor. Azok az összefüggések, melyek azonosságot mutatnak más, hasonló jellegű munkával annak eredménye, hogy az adott csodát úgy értelmezhetjük, mint ahogy általánosságban tanítunk egy példázatot.

1). A kezdet (1Móz 1,1-2)

A kezdet nem is olyan bonyolult, mint, amilyennek gondolják sokan. Vagy, talán mégis? Visszaemlékszem arra a feladatra, amikor számtan tanárunk magyarázta a végtelen (∞) értelmezését. Sose nyűgöztek le a számok, főként, ha mínusszal előjelezték, amikor aztán betűkkel keverték, akkor végképp felborították bennem a lelki egyensúlyt. Mindennek ellenére mégis olyan egyszerű volt elképzelnem, mert volt egy középpont, melynek mindkét vége kiszaladt a számok világából, sőt az Óperenciás Tengeren is túl, mert soha nincs egy utolsó pont, ahol megállna. Vagyis, mindkét irányban van folytatás.

Milyen egyszerű lenne a magyarázat, ha ezt lefordíthatnám vallásos nyelvezetünkre. Rájöttem, hogy bonyolult ez a hit összefüggésében is. Mielőtt tovább mennék okfejtésemben, fontos kiemelnem néhány kifejezést: *Isten, teremtés, kezdet, ég, föld*. Gyermekkorom vallásóráin és később, amikor én magyaráztam gyermekeimnek a végtelen fogalmát Isten bemutatásakor, nem volt ilyen egyszerű, mint a végtelen a számok világában. Éppen a *kezdet* miatt. A kezdet olyan csodának bizonyul, ami előtt nem sokat beszélünk a Teremtőről. Tehát kiinduló pont létezik csupán, a semmi, melytől kezdve kipattan Isten gondolatában a világ *teremtésének* csodálatos szándéka. Nem foglalkozom azokkal az okoskodásokkal, melyek az unatkozó Istent mutatják be abban a pusztaságban, kietlenségben, mely akkor jellemző volt a földre. Vajon ugyanez elmondható-e a világegyetemmel kapcsolatosan? A kezdet természetesen csodának minősül, hiszen azt megelőzően a „*semmi*” volt jellemző a földre – természetesen Istenen kívül.

A következő csoda az ég! Vannak, akiknek a világ legnagyobb csodája sem mozgatja meg képzelőerejüket. Ők azon sem csodálkoznak, hogy egyszerűen erre képtelenek. Mások igazodnak a csillagászok elragadtatásaihoz, amikor távcsöveikkel kutatják azt a területet, melyre felnézve mi azt mondjuk, hogy „*kémlelik az eget*”. A látható csillagok ragyogása mögött pedig a végtelen világegyetemet fürkészik. A bibliai leírás szerint egy hét volt szükséges ahhoz, hogy az első

ember rácsodálkozzon Isten eme nagy művére, amikor az első éjszaka során felnézett a csillagos égre.

A negyedik és egyben utolsó csodája az első leírásnak a *föld*. Ezt legjobban azzal érzékeltetem, hogy sokan drága utazásokat fizetnek, hogy elmenjenek a föld távoli szigeteire. Kíváncsiak, hogy milyen az élet ott, hogyan fest a naplemente, vagy éppen milyen csodával tölti el majd a csillagos ég. Arról viszont sejtésük sincs, hogy néhány kilométerre lakóhelyüktől milyen csodálatos tájat rejt a szomszédos település, vagy ott is ugyanazt az eget szemlélheti, mint több ezer kilométerrel arrább. A másik példa nyomon követhető azokból a természetismereti filmekből, melyekben számkra ismeretlen növény és állatfajokat mutatnak be a kutatók. Korábban azt hittük, hogy fajok tűnnek el, mint ahogy odalesznek civilizációk is, erre viszont nem gondoltunk, hogy a föld felszínén, „*gyomrában*” még mindig számunkra ismeretlen lényekkel találkozhatunk.

Az első négy csodát szépen fogja egybe a bibliai szemléltetés, melyben azt mondja az író, hogy „*Isten lelke lebegett a vizek fölött*” (Ter 1,2). Történt ez az ég és a föld teremtése előtt és ez az állapot mind maig megmaradt. Értendő ez a föld kietlen területeire, pusztaságokra, sötétséggel és élettelenességgel jellemezhető mélységekre.

Ennek a hitnek és felis-

merésnek köszönhetően többek azok, akik hasonlóan vélekednek Isten gondviselő gondoskodásáról. Mindenütt való jelenléte biztonságot ad azoknak, akik népes területen élnek életüket és azoknak is, akiket a kietlen pusztaság felé sodort a véletlen. Ezért minősül csodának az életünk, hogy sikerül fennmaradnunk a világ forgatagában és sokak elé tárulkozik a kilátástalanság világából is a lehetőség.

2). Isten rendezői tevékenysége (1Móz 1,3-10)

Ebben a leírásban *két csoda* szerepel. Nem számoztam külön, hiszen egymást követően vitte végbe Isten rendezői elképzelését. A rendezés ebben az esetben szó szerint értendő, amikor külön hangsúlyt adhatunk napszakunk határozott idejének. Az első, amikor Isten elválasztotta a világosságot a sötétségtől. Ettől a pillanattól kezdve van nappal és létezik éjszaka. Azóta, ami ettől eltér, csodának bizonyul. Személyesen nem jártam az Északi- vagy Déli sarkon, de tudom, hogy meghatározott időszakban teljes a sötétség, vagy éppen éjszaka is világos van. Az ott élőknek ez már nem csoda, hiszen megszokták a jelenséget, viszont sokkal nehezebb azoknak, akik átmenetileg döntenek úgy, hogy kipróbálják a föld eme területének „*csodáját*”. Arra nem gondolhat senki, hogy az ószövetségi leírás

Michelangelo: A Sixtus-kápolna mennyezetfreskója

idejében tudta volna az író az előbbi tény. Ettől függetlenül nyugodtan megcsodálhatjuk Isten második csodatettében azt a nagyszerű elképzelést, miszerint rendet rakott abban a korábbi állapotban, mely a „sötét” jelzővel illehető. Ezt a témát azzal a magyarázattal zárom, melyet én is egyszerű, falusi embertől hallottam először: „Csoda lesz, ha meglátjuk holnap Isten világoosságát.” Ebben az értelemben csodának minősül minden holnapi ébredés, mely beteljesülést jelent abban a pillanatban, ahogy kinyitottuk szemünket és meglátjuk az új nap fényét. Ugyanilyen csoda, amikor nyugovóra térünk és még egy utolsó mondat erejéig hálát adunk Istennek az elmúlt napért, testünket-lelkünket neki ajánlva átadjuk magunkat az éjszakai álomnak. Az is csoda, ha ezt a hálaadást minden alkalommal gyakorolni tudjuk!

Isten rendezői tevékenységének második csodája a szárazföld és a vizek szétválasztásával kapcsolatos. Kijelentem, hogy én is láttam néhány ismeretterjesztő filmet, melyekben a tudósok felvázolták a föld törésvonalait, illetve magyarázatot kerestek és adtak a kontinensek szüntelen mozgására. Ez viszont nem az én kutatási területem. Így hát maradok a bibliai leírásnál, melyből azt olvasom, hogy Isten „szilárd boltozatot” készített a vizek közepén és „válaszfalat” alkotott a vizek között. A korabeli leírások segítenek eligazodnunk abban, hogy laposnak képzelte el az egykori ember a földet. Így nem csoda, ha úgy gondolta, mint egy-egy tálkát, melyben ide-oda locsogó víz van. A tálak peremeinek kitüremkedése pedig azok a hegyvonulatok, melyek közrezárják és elhatárolják a tengereket.

A tudományos magyarázatokban is van olyan részlet, melyet még ezután tesznek világossá a hozzáértő kutatók. Bízunk abban, hogy ez mielőbb megtörténik és sikerül kinek-kinek úgy megismernie azt, mint a megmásíthatatlan valóságot. Maradjunk azonban magánál a kettős csodánál! Mindenütt víz fődte a földet. Kellott történnie a csodának, hogy remény nyíljon egy élet megteremtése felé, mely utat nyitott az ember számára is. Ha nem megy végbe a csoda és csak a mindent elborító víz marad, akkor ma nem gyönyörködnénk Isten csodálatos tetteiben, az ember megvalósításaiban és fölösleges lenne az is, ha szebbnél szebb szírenek töltenék be a mindent elárasztó vizeket. Így még az a csodálatos lehetőségünk is adva van, hogy ha hisz valaki az óceánok mélyén rejtőzködő lények, vagy éppen szörnyek létezésében, talán találkozni kíván velük a hosszú és drága hajójútján, akkor adva van számára a hitnek ez a lehetősége is.

Ezt a kettős csodatörténetet azzal zárom, hogy Isten rendezői tevékenysége végeztével elnevezte a „szárazat földnek”, míg az összeállt vizeket „tengernek”. Mindezt pedig azzal nyugtázza az író, hogy „Isten látta, hogy ez jó” (Ter 1,10).

3). Isten díszítői tevékenysége (1Móz 1,11–25)

A kontrasztok világában könnyen érzékeljük azt, ami kellemesen hat látvány vonatkozásában és mi az, ami zavaró tényezőként jelentkezik. Ugyanez elmondható egyéni életünk egészére is. Mi az, amire feltétlenül szük-

ségünk van ahhoz, hogy kiegyensúlyozott életet éljünk és mi az, ami szükségtelen, fárasztó, sőt egyenesen káros. Ebben a megközelítésben szemlélem Isten díszítői tevékenységét, melynek során létrehozta, megteremtette mindazt, ami szükséges kellékei emberi életünknek. Természetesen vannak „fölslegesnek” minősülő részletek is, de ezek nem csupán izlés kérdése, hogy miként vélekedünk ezekről. Az is más kérdés, hogy milyen átalakuláson ment végbe az ún. civilizálódásunk, vagy éppen szocializálódásunk. Ráadásul, ami számunkra fölöslegesnek bizonyul, mások részére elmaradhatatlan kiegészítője életünknek. Semmi másra nem kell gondolnunk ebben az esetben, csupán táplálkozási szokásainkra. Ami undokságnak bizonyul az egyes népek esetében, az mások számára ingyenc és fordítva.

Most belekezek a „díszítő elemek” felsorolásába. Az első helyen említem a „növényeket”. Idetartoznak elsősorban a maghozók, de a növényvilág minden ismert és ismeretlen fajtája idesorolható. Beleértve természetesen a legkisebb cserjét és a legmagasabb fát is. Isten teremtői művében megkülönböztetett hangsúlyt kapnak a gyümölcstermő növények és fák, melyek táplálék-ként adva lesznek a később megteremtendő állatvilág egy részének és persze az embernek.

A csodatörténesnek érdekes feljegyzése következik. Sokan úgy képzeltek el a világ teremtését, hogy Isten a vizek szétválasztását megelőzően, az ég és föld megteremtésekor máris gondolt arra, hogy felhelyezze az égboltra a Napot, a Holdat és a csillagokat. Ez nem akkor történt, hanem a növényvilág megteremtését követően. Képzeljük csak el ismét a Teremtőt, aki létrehozta a föld második arculatát, amikor növényekkel népesíti be annak nagyobb területét. Ezt követően elgondolja, hogy „világító testeket” helyez fel az égre, hogy amikor azok fényüket árasztják, szemlélhetővé váljon az alkotás. A világosság nappali kiadásával pedig nyilvánvalóvá válik a csoda, mely az óta is lenyűgözi a szemlélőt.

Isten csodálatos teremtési tervének következő mozzanataként a „tengeri állatokat” vehetjük számba, majd arról dönt Isten, hogy a föld felett „röpködjenek madarak”. Megteltek tehát a vizek és röpködni kezdtek a madarak. Igen ám, de a nagy csodában helyet kaptak a háziállatok és minden csúszómászó is, melyek a földön, vagy a földben találtak későbbi otthonra.

Miután látjuk felékesítve a teremtett földet, van még két tényező, melyekről szót kell ejtenem. Az első, hogy a történet írója gyakorisággal jegyzi, hogy „Úgy is történt”, ahogyan azt elhatározta Isten. A másik fontos megjegyzés, hogy „ez jó”. Előrevetíthetem Isten elgondolását, aki már tudta, hogy a hatodik nap sor kerül a teremtés koronájának megalkotására, vagyis életre hívja az „embert”, aki elsőrendű értékelője, csodálója és haszonélvezője lesz annak a teremtett világnak, melyről akkor szerez tudomást, amikor először kinyitja a szemét és tapasztalja a körülötte nyüzsgő életet.

(Következő lapszámunkban folytatjuk)

Pap Gy. László

Budapesti Unitárius Egyházközség

Május 26-án és 27-én – immár hagyományosan – konfirmandusainkkal a festői szépségű Magyarakúton gyűltünk össze. A rendkívül tartalmas hétvégén remek csapatot kovacsoltak össze fiataljaink: tanulás, lázas készülődés mellett jutott idő szalonnasütésre, beszélgetésekre, játékokra is.

Május 27-én 12 órától tavaszköszöntő istentiszteletre, majd közébédre és jó hangulatú együttlésre került sor Magyarakúton. Öröndetes, hogy rendkívül sokan ellátogattak ebből az alkalomból az eseményre.

Május 28-án, vasárnap 11 órától Istentiszteletünkön nagy sikerrel közreműködött a negyven tagú **Vancouveri Unitárius Kórus**.

Június 3-án, szombaton 18 órától **Tokos Zoltán** gitárművész hangversenyére került sor templomunkban a világhírű gitárművész: *Andrés Segovia halálának 30. évfordulóján*. A koncerten a zeneirodalom talán legismertebb gitárdarabjai hangzottak el: *Rodrigo: Fantasia para un Gentilhombre* című műve és *Castelnuovo-Tedesco* versenyműve. Zongorán közreműködött **Mészáros Nóra**.

Tokos Zoltán gitárművész, a zongoránál: Mészáros Nóra

Június 4-én, pünkösdvasárnap 9 órától és 11 órától, június 5-én pünkösdhétfőn 11 órától ünnepi istentiszteletre vártuk testvéreinket, ahol az úrasztalát megtérítettük, rajta a rá emlékeztető jegyeket, a kenyeret és a bort elhelyeztük.

Június 11-én, vasárnap konfirmációi ünnepi istentiszteletre került sor, melyet úrvacsoraosztás követett. E várva várt napon ismét teljesen megtelt templomunk, majd szeretetvendégség alkalmával gyülekezeti termünk is.

Június 18-án tanévzáró istentiszteletet tartottunk, ahol gyülekezetünk fiataljai szolgáltak. Ez alkalommal megjutalmaztuk azokat a diákokat, akik jeles bizonyítványt szereztek a tanévben. Istentiszteletünk után **Székely Kinga Réka** „*Papnő mesék*” című kötetének bemutatójára került sor gyülekezeti termünkben.

Július 2-án istentiszteletünk után *Kálnoki Kis Sándor lelkész életrajzi kötetének bemutatójára* hívtuk és vártuk testvéreinket.

Július 9–29. között **Bardócz Tódor András** végzett legátusi szolgálatot egyházközségünkben.

Augusztus 12-én 11 órától került megrendezésre a Szejkefürdői Unitárius Találkozó. Templomunk elől busz indult, melyen egyházközségünk, illetve más budapesti és a kocsordi egyházközség tagjai is helyet kaptak. A hosszú, de rendkívül tartalmas út során rövid látogatást tettünk Kocsordon, megtekintve a gyönyörű fakazettás unitárius templomot is. A szombati istentiszteleten prédikált egyházközségünk lelkésze, Kászoni Kövendi József püspöki helynök. Az istentiszteletet úrvacsoraosztás majd egy rövid megemlékező műsor követte Orbán Balázs sírjánál. Székelyudvarhelyre visszatérve szombaton még lehetőség nyílt arra is, hogy bebarangoljunk a várost. Vasárnap Korondon megállva istentiszteleten vettünk részt, mely után szeretetvendégségre is sor került.

Úrvacsoraosztás Szejkén

Szeptember 3-án, istentiszteletünkön **Varró-Bodoczi Barna** lelkész és **Sánta-Boros József** kántor szolgált, majd szentgericei vendégeinket gyülekezeti termünkben láttuk vendégül.

A konfirmálók csoportja

Szeptember 7-én, csütörtökön délelőtt a **Székelyudvarhelyi Báro Hajnal Unitárius Nőszövetség** tagjai rövid látogatást tettek egyházközségünkben, templomunkba gyönyörű széky ruhában érkeztek.

Elhunyt Dévény Anna

Életének 81. esztendejében, 2017. június 26-án elhunyt Dévény Anna Prima Primissima díjas gyógytornász, művészitorna-szakedző. Az általa létrehozott Dévény Anna Alapítvány szakmai vezetője, kollégáival közösen az általa kifejlesztett módszer posztgraduális képzésének kidolgozója. Koraszülöttek, sérült gyerekek és felnőttek mozgásrehabilitációjával foglalkozott. Az általa kidolgozott módszer felhasználja a művészi torna alapjait is, ugyanakkor a sérült izmokat, inakat speciális manuális technikával regenerálja.

Anna egyházközségünk meghatározó egyénisége volt: betegsége előrehaladtával is rendszeresen jelen volt Istentiszteleteinken. Istenbe vetett hite betegsége alatt sem gyengült, sőt megerősödni látszott: élete alkonyán Isten kezébe tette életét megköszönve mindazt, amit Tőle kapott.

Dévény Anna (1935–2017)

Búcsú Dévény Annától

Dévény Anna. 2 szó. Minden szakmai rangtól, tudományos fokozattól mentesen csak 2 szó. Mégis mindenkiből, aki ismerte őt, módszerét, életművét nagy tiszteletet és megbecsülést vált ki. Neve, akár mint módszere a Dévény Speciális manuális technika - Gimnasztika Módszer letisztult, önmagában, önmagától fénylő, működő valóság.

Legutóbb 2015 szeptemberében a DSGM országos kongresszuson voltunk így együtt mindannyian. Eufórikus hangulatban hallgattuk mesterünket, Dévény Annát. Eufórikusan, mert a Dévény módszer, mint mozgásrehabilitációs eljárás komplexitásával, egyedülálló, teljes gyógyítást adó eredményességével végre méltó megbecsülést és elismerést vívott ki szakmai és társadalmi körökben egyaránt.

Most, alig 2 év múlva 2017 júliusában ismét itt állunk tanárunk előtt. Lecsendesülve, lehajtott fejjel, magunk előtt látva fénylő ezüst haját és nagy szemüvege mögül figyelő élénk tekintetét.

Röviden összegezve életútját: máshonnan indult, máshova érkezett. Gyógytornászként és ritmikus sportgimnasztika szakedzőként dolgozott évtizedeken át. Napi munkája, küzdelme a gyógyításban, adta a felismerést, hogy amit tanult, amit csinál nem működik. Kétkedett, megfigyelt, új utat keresett. Felismerését, gondolatait a

gyakorlat adta. Évtizedek alatt tapasztalatai logikus, kikristályosodott működő rendszerre váltak. Egy új, komplex mozgásrehabilitációs módszert alkotott, amely elméletében és gyakorlatában is gyökeresen eltér az eddig ismert gyógyító eljárásoktól.

Minket, tanítványait már „kézen fogva” vezetett végig e kitaposott úton. Megtanított megfigyelni, látni, gondolkodni és kezünkbe adta a gyógyítás varázsát: a Dévény Speciális manuális technika - Gimnasztika Módszerét. Minél többet tudunk és tapasztalunk módszeréről és eredményességéről, annál inkább csodáljuk és tiszteljük őt, aki mindezt egyedül, egymaga felismerte és megalkotta! Személye, jelleme, emberi tartása megtörhetetlen volt. Szakmai meggyőződésétől, új utat jelentő gyógyító módszerétől szakmai viharok, hatalmi harcok, emberi gyarlóságok el nem tántorították. Erősen fogta és vitte a zászlót, a DSGM zászlaját. Megállíthatatlanul, letéríthetetlenül! És célba ért: módszere, munkássága méltó helyre került! Életútját díjak, kitüntetések, elismerések dicsőítik. Legutóbb a júniusban átadott Magyar Örökség Díj.

Az említett zászlót immár nekünk kell vinni. Reméljük mi, tanítványai méltóak és képesek leszünk arra, amit évtizedeken át egyedül sikerrel tett!

Dévény Annának, a Dévény módszernek sok ezer gyerek köszönheti a teljes gyógyulást. Sokan a múltban, sokan a jelenben és majdan a jövőben is. Mert az emberi élet véges, de a Dévény módszer él tovább!

Tanítványai nevében: **Kocsisné Benczédi Márta**

Nagy utazás

Presser Gábor sorai járnak mindegyre a fejemben: „Nagy utazás, azt mondtad, hogy ez az élet...” 2017. június 26. reggel izgatott kis unitárius csapat gyülekezett a ferihegyi reptéren. Álmos arcok, de a szemekben a kalandvágy, és egy kis félelem lángja égett, hiszen két teljes hétre készültünk elhagyni megszokott otthonunkat, családjainkat, hogy nekivágjunk az ismeretlennek. 11 és fél óra utazás állt előttünk, hogy eljussunk Portland városába, Oregon államba, hogy a Budapesti Unitárius Egyházközség testvéregyházközségének vendégszeretét élvezzük. Kilenc gyerek és 2 felnőtt vágunk neki a temérdeknyi vattacukor felhőknek, és átrepültünk az Amerikai Egyesült Államokba. Izgalmas volt az utazás, bár az utolsó 2 óra percei lassan peregtek. Másfél órányi reptéri bolyongás után találkoztunk a fogadó családjainkkal, akik olyan gyorsan elvittek ideiglenes otthonainkba, hogy fáradt elménk, csak fél úton eszmélt rá, hogy még annyit sem mondtunk egymásnak, hogy „viszlát”. Ekkor kezdődött meg az ébren tartásunk, hogy könnyebben átvészeljük a jetlaget.

Másnap örültünk az első közös programnak, idegen volt számunkra a város, az otthonok, a légkondicionálók hűvössége, s bár vendégfogadóink bizonygatták, hogy jó idő lesz, délután 2 óráig nem láttuk a napot. Első nap a földalatt és az égből is jártunk egy 4T nevezetű túrán, gyalogosan, metróval, telekocsival és villa-

Portlandi 'szelfi'

mossal, egyszóval lehetőségünk volt minden síkon megfigyelni a várost.

Az első napokban a helyi érdekességeket mutatták meg nekünk, és amire kedvünk volt, mindenhova bekéredztek értünk. Kinézhattunk a város legmagasabb épületéből, a Big Pink-ből, árkádjátékkerembe mentünk, utcai gyorskaját ettünk, az állam legnagyobb könyvesboltjában kávéztunk, a Powell's-en. Megnéztük a világ legkisebb parkját, voltunk az OMSI-ban, ami egy tudományos múzeum gyerekeknek, kipróbálhattunk minden félélet, bowlingoztunk, pizzáztunk, női focit néztünk.

Július 1-4. közötti szabad hétvégét mindenki a „saját családjával” töltötte. Volt utcai parádé, állatkert, túra, amerikai palacsinta, tengerpart, játékkerem, amerikai futball, tűzijáték. A külön töltött idő alatt volt lehetőség arra, hogy az ideiglenes családjainkkal még több időt töltsünk, és megismerjük őket.

A külön töltött napok után kirándulni vittek bennünket a Columbia folyóhoz, és a Multnomah vízeséshez. Ez egy különleges nap volt, és némi izomláz volt az ára, de a látvány leírhatatlan. Temérdeknyi ember, akik jókedvűek, érdeklődők, pozitív kisugárzásúak. Egy másik napon Sauvie szigetén voltunk, ahol „szedd magad” farmokon annyi áfonyát, málnát, szedret ehetünk, amennyi csak belénk fért, utána piknikezni mentünk a St. John híd lábaihoz, a zöld fűben elterülve adtunk hálát a jó Istennek és a szüleinknek, hogy ott lehetünk. Egyik nap korán reggel indultunk és a partra

készültünk, ahol egyik fogadócsaládunk bérelt egy kis nyaralót. A fürdőruhákat előkészítettük, de mackó felsőbe burkolózva töltöttük a napot, ugyanis 13 fok volt, és iszonyatos szél. A homokot a nap megmelegítette, ott kellemes volt üldögélni, de a vízbe csak térdig merészkedtünk. A parton tradicionális kagylólevessel kínáltak (ez nem lett mindenki kedvence). Bejártuk a parti kisvárost, különleges hangulata volt. Egyik gyerek viccesen mondta, hogy „*Olyan érzése van, mintha egy amerikai filmben lenne.*” Nos, ott voltunk, csak nem filmben, hanem a valóságban. A vendégfogadóink valóban kitettek magukért. Célként tűzték ki, hogy igyekezzenek bemutatni azt, hogy hol élnek, és hogyan, s bár 14 nap elég hosszú időnek tűnik, talán 2x ennyi is kevés lett volna.

Az utolsó vasárnap közös istentiszteleten vettünk részt, ami meglepetés volt mindannyiunk számára, hiszen több a különbség mint a hasonlóság a liturgiánk között, de mindannyiunk véleménye az volt, hogy közvetlen, őszinte és kedves volt a hangulat.

Egy igazi amerikai álomvilágot mutattak be nekünk, ami természetesen mindannyiunknak tetszett, csábító volt a pompájával, nagyságával, lehetőségeivel. Mindannyiunkat csupa szív emberek vettek körül, akiktől nagyon sok biztatást kaptunk, pozitív megerősítést, és tengeren túli barátságok kötődtek. Gondoskodás és törődés jellemezte a vendégszeretetüket, mi pedig igyekeztünk egy kis magyar élet ízt vinni bele, legalább az izlelőbimbók szintjén. Megszámlálhatatlan élményekkel tértünk haza, hullattunk könnyet, de a viszontlátás reményével mentünk át a reptéri ellenőrző kapukon.

Budapesten 2017. július 12. a nagy utazás ezen fejezete lejárt, de valóban ez az élet. Menni, kapcsolatokat teremteni, látókört tágítani, barátokat szerezni. Váلتunk-e az utazás során? Bizonyára. Kis csapatunk összetartóbb lett, megismerte egymást, hiszen magyar nyelvet területen egymásra voltunk utalva. Elfogadóbbak lettünk, alkalmazkodóbbak. Reméljük, hogy lélekben kicsit nagyobbak, ismeretekkel gazdagabbak, nyitottabbak. Jó volt elindulni, látni, tapasztalni, és jó volt megérkezni is. Hálásak vagyunk Gondviselő Istennek, az egyházközségnek, családjaink támogatásának a lehetőségért, mellyel megajándékoztak!

Szabó Csengele

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Május 7-én Anyák napi ünnepi istentiszteletet tartott a gyülekezet, melyen a konfirmandus fiatalok egy része adott műsort. A megtelt templomban az ünnepség végén minden édesanya kapott egy szál virágot az ifjaktól.

Az évi rendes egyházközségi közgyűlés 2017 tavaszán volt, melyen a következő 3 éves ciklusra a közgyűlési tagok megválasztották újabb 3 évre Giba Ferenc gondnokot, dr. Baki Andrea pénztárost és Szőke Lídia egyházközségi jegyzőt, valamint öt presbitert.

2017-ben is folytatódtak vasárnaponként 10. órakor a Káté órák. Lelekesen készültek a fiatalok a konfirmációra, alkalmanként egy-egy bibliai példázatot is eljászának.

Május 21-én, a 11 órakor kezdődő istentiszteleten néhai Schmidt Gábor kedves testvérünkre emlékezünk. Az istentisztelet után, a család jóvoltából, szeretetvendégség volt, meleg ebéddel, beszélgetéssel a gyülekezeti teremben.

Konfirmálók

Magyarországi unitárius csoport a szejkefűrdői találkozón

2017. június 4-én, Pünkösd vasárnap úrvacsoraosztással egybekötött ünnepi istentiszteletet tartottunk. Az úrvacsorai jegyeket a Szász család adományozta, akik a 10 évvel ezelőtt elhunyt, áldott emlékü Szász János lelkész úrra emlékeztek ezzel.

Örömmel és hálával számolunk be arról, hogy az elmúlt hónapokban hat ifjú készült a konfirmációra, akik megtanulták hitünk alapjait, az unitárius Kátét.

A konfirmációi szertartás 2017. június 18-án, a pestszentlőrinci templomban, a vasárnap 11. órakor kezdődő istentiszteleten volt, melyen a fiatalok bizonyágot tettek hitükről és először járultak az Úrnak asztalához.

Az ünnepi szertartáson a gyülekezeti lelkész, dr. Szent-Iványi Ilona végezte a szószéki szolgálatot, ezután következett a Káté kikérdezése, végül a konfirmandus fogadalomtétellel és az ifjak, majd szüleik, kereszt-szüleik úrvacsoravételével fejeződött be. Az úrvacsorai

ágendát Szász Adrienn lelkész úr mondta. A konfirmandus szülők és a keblitanács az istentisztelet után szeretetvendégségre hívták az egybegyűlteket a gyülekezeti terembe.

A pestszentlőrinci gyülekezet 9 fős csoporttal vett részt a Szejkefűrdői Unitárius Találkozón, augusztus 12-én. A gyülekezet gondnoka vitte az egyházközségi zászlót és klenódiumokat. Az istentiszteleten után a magyarországi lelkészek között Szent-Iványi Ilona is osztozott úrvacsorát. A lőrinci hívek másnap, augusztus 13-án részt vettek Korondon az unitárius istentiszteleten, majd a gyülekezeti teremben egy kedves beszélgetésen és szeretetvendégségen. Ott vetődött fel, hogy a korondi és a pestszentlőrinci egyházközségek testvérkapcsolatot kívánnak létrehozni.

Dr. Szent-Iványi Ilona

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

„És mégis élünk!”-szól az erdélyi költő, Bartis Ferenc híres refrénje annak a versének szakaszai végén, amelyért 7 évet kapott 1956 után, amikor elszavalta a házsongárdi temetőben, Dsida Jenő síremléke előtt. Több mindenre tudjuk vonatkoztatni ezeket a biztató szavakat.

Végre megjötték április végén és május elején a golyáink és fecskéink másfél hónapos késéssel, de hozva a reményt, hogy a kegyetlen tavaszi idők ellenére mégis élünk. Aztán kis közösségünk esztendőtervező bizonytalanságainkban megjötték az értesítések, hogy kapunk támogatást az önkormányzattól, a megyegyűléstől és az EMMI-től, máshonnan nem, a Reformáció 500 alkalmából megálmodott eseményekre: képzéskészítés, saját készítésű kopjafa- és emléktábla avatás, emlékezés a gyülekezet alapításának 115. évfordulójára. Így válhatott nagyon sűrűvé, mozgalmassá életünk az utolsó gyülekezeti tudósításunk óta.

Közben minden hónapban, a helyi 2500 példányban megjelenő Amondóban féloldalas cikkeinkben jelentkeztünk fényképes tudósításokkal életünkről, hasonlóképpen a kishírekben megjelentünk a több tízezres

megyei lap hasábjain is, bemutatva ott is, hogy „mégis élünk”.

Május 5-én, az édesanyák hónapjában, újra meghívást kaptunk a helyi Hajnal István Idősek Otthona által rendezett ünnepségre, ahol feleségemmel műsorral köszöntöttük az anyákat. Ugyanaznap délután önkormányzati fórumon vettem részt a nemzeti konzultáció témában. Másnap középiskolai ballagás volt, mert érdekeltek voltunk több tanítványunk ünnepében.

7-én volt a mindig sikeres Anyák Napja. Közel 20 vers, szólóénekek, kórusművek hangzottak el, az édesanyák, nagymamák, dédik, leendő anyák egy-egy fehér kálát kaptak a gyülekezettől.

14-én vargyasi látogatóink voltak, akik közül a férj Vésztőn tartott előadásokat a fafaragó táborban (Vargyas és Vésztő testvértelepülések). Közvetítésem útján egy helybeli családnak is kopjafát faragtak, azt hozták el és állították fel, amit majd mi fogunk leleplezni, felavatni.

16-án a szeghalmi rendőrkapitány szokásos meghívására megyei fórumon vettem részt.

18-án a Hajnal István Idősek Otthona igazgatónője elvitt a lelkigondozó három lelkész közül engem (mert

Az anyák napi ünnepség „szereplői”

már 28 éve rendszeresen járunk az otthonba és a településen is sikeres szociális munkát végzünk) Békéscsabára, minisztériumi kiküldöttel tartott fórumra és beszélgetésre. A megye minden ilyen szociális intézménye képviseltette magát a fórumon.

20-án a gondnokasszonyunk által szervezett margarétás családi ünnepségen vettem részt.

25-én, áldozósütörtökön harangozással emlékeztünk az itt elfelejtett vallásos ünnepre. Délután koszorúztunk és beszédet mondtam a Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület által szervezett megemlékezésén, a szakkör híres tudós névadójának születési évfordulóján.

28-án részt vettem a mazsorettesek évadzáróján, ahol két résztvevőnket is ünnepelhettük.

Június 2-án, mint tantestületi tag, meghívást kaptam feleségemmel a pedagógusok napjára.

3-án Szarvason, Nagy-Magyarország mértani központjában emlékeztünk a gyászos trianoni diktátumra az evangélikus templomban református és evangélikus lelkésztárs szolgálataival. Lázár János miniszter volt a díszvendég, a nejemmel és a gondnokházaspárral voltunk ott.

4-én délelőtt koszorúztunk lelkésztársammal a trianoni emlékműnél a városi megemlékezésén. 11-től megtartottuk pünkösdi ünnepi istentiszteletet úrvacsoraosztással, délután 1/2 2 órától az Idősek Otthonában, délután 1/2 4 órától Gyulán a kórházi ökumenikus kápolnában. Az alkalmakon 34-en vettünk részt, akik közül 7 gyerek is volt.

7-én az Elnökség meghívására meghallgatáson voltam nyugdíjkorhatárom hosszabbítása ügyében.

17-én részt vettünk két konfirmándusunk, Hegyesi Dominika és Kovács Szimonetta iskolai ballagásán, akiket értékes könyvekkel is jutalmaztunk meg az egyházközségünk nevében.

21-én részt vettem az iskolai évvzárón, ahol hittanosaikat könyvjutalomban részesítettük.

29-én Újkígyóson utolsó útjára kísértük özv. Székely Dánielné Erzsébet testvérünket, aki 80 éves adta vissza nemes lelkét teremtőjének. Hűséges szórványhívünket veszítettük el, aki a gyülekezetnek is számos írásos-varrottas úrasztali terítőt és énekeskönyv-borítót készített.

A sok esemény között gyűjtöttük és készítettük a kiadványunkhoz és képkiállításunkhoz az anyagot, valamint a kopjafát. A hatalmas munkánkban legna-

gyobb segítségem Incze László, a Csánki Dezső Helytörténeti Egyesület alelnöke volt. Köszönet jár a kopjafafaragó Földi Józsefnek is, valamint az önkormányzatnak, amelyik segített a templom és környékének felkészítésében, és mindenki másnak, aki hozzájárult ünnepünk sikeréhez.

Így jött el **július 9-e**, az alföldi unitárius búcsú napja. Az ünnepség a református templomban kezdődött, ahol Tóth Zoltán lelkész mondott bevezető áhítatot. Incze László bemutatta a képkiállítást és a Semper Reformanda címet viselő kiadványunkat. Felavattuk a gyülekezet zászlóját, amit erre az alkalomra készítették a református hívek.

Az ünnepségre eljött a Magyarok Világszövetségének öttagú vezérkara Patrubby Miklós vezetésével. Gyülekezeti zászlóinkat öt fiatal vitte, amelyhez társult a Reformáció 500 feliratú, hatalmas református zászló. Gyalog, zsolttáros énekléssel vonultunk a templomunkba. Dávid Ferenc 43-as éneke köré építettük fel a műsort. Jöttek érdeklődők Szigetvártól Vásárosnaményig, Elektől a lelkészházaspár vezetésével Szatmárnémetig, csak a mieink közül nem jöttek el sehonnan.

Az alföldi búcsú résztvevői az unitárius templomba vonulnak

E sorok írója köszöntötte a telt templomi sereget, majd a városunk polgármestere és a gyülekezet gondnokasszonya. meghallgattuk három konfirmándusunk (egy az egyeki szórványból jött) bizonyágtételét, akiket többen köszöntöttünk, megajándékoztunk, a jelenlévő lelkészek megáldották. Az ünnep díszvendége, Patrubby Miklós nagyhatású beszédet mondott keresztény-magyar életünkről, jövődönkről itt a Kárpát-medencében. Okleveleket és emléklapokat osztottunk szét, mert Reformáció 500 nem minden évben van.

E sorok írója megkapta a Magyarok Világszövetsége legnagyobb, a Magyar Nemzetért ezüstérmét „a magyarságszolgálat jegyében telt életútjáért és különösképpen a Magyar Unitárius Egyház Trianon utáni újraegyesítésében játszott kiemelkedő szerepéért”. Ez az elismerés eddigi életünk egyik legfelemelőbb pillanata volt.

A Keblusek Béla városi virágkertészünk által gyönyörűen feldíszített templomból kivonulva felavattuk az erre az alkalomra készített kopjafát ezzel a felirattal: 1517-2017 EGY AZ ISTEN. Az avatóbeszédet dr. Mandics György, temesvári tudós történész, író, az Er-

Az ifjak köszöntik az alföldi búcsú résztvevőit

délyi Szövetség vezetőségi tagja tartotta. Mélyenszántó beszéde az összmagyarság „egyistenhitéről” szólt.

Az ünneplés egy 100 személyes díszebéddel fejeződött be a megszokott kisvendéglőben. Az ökumenikus ünneplés visszhangja ma is tart, mert ilyen nem volt eddig kishazánkban.

15-én templomunkban megáldottuk a Molnár Csaba és Balázs Ágnes házasságát. Csaba a Magyar Tudományos Akadémia keretein belül végzi sikeres munkáját, a gyulai szórványgyülekezet presbitere, Ágnes tanár-előadó. Isten áldása kísérfje életüket, tartsa meg unitárius hitüket.

A fárasztó ünnepsorozat, sok-sok tennivaló okozta kimerülés után hazakészültünk pihenni. De nem tudtunk elmenni, mert augusztus 5-re temetést jelentettek be Darvasról, 6-ra pedig kereszteleési szertartást. Közben megkaptuk Kolozsvárról a döntést 16-9 arányban, hogy az újabb egy esztendőre tovább folytathatjuk lelkészi munkánkat. Köszönjük a bizodalmat!

Augusztus 5-én utolsó útjára kísértük és eltemettük id. Márkus Gyula, 85 éves testvérünket. Darvasi barátság, ismeretség után kértek fel, hogy a református édesapát, nagyapát a mi szertartásunkkal búcsúztassuk, akárcsak feleségét 10 évvel ezelőtt. Pihenjen csendesen!

A 6-ra tervezett kereszteleést a családban bekövetkezett betegség és haláleset miatt csak szeptember 3-án tarthattuk meg. Egykori fűzesgyarmati-kocsordi-debreceni lelkészünk, Bajor János unokáját és dédunokáját keresztelestük meg. A felnőtt édesanya 10 éves lányával vállalta a keresztséget. Felemelő szertartás volt. Az újonnan keresztelest a gyulai szórványgyülekezetünkhöz fognak tartozni. Isten éltesse őket!

Augusztus 7-én aztán sikerült “hazamenni”, 10 napos szabadságot kértünk. Bejártuk szeretteink lakóhelyét, a temetőket, szolgálataink helyét erőt, kitartást meríteni.

12-én részt vettünk a szejkai találkozáson. Egy életre szóló élmény volt a közös ünneplésünk, úrvacsoraasztásunk. Megható volt látni, hogy sorakoztak a sátrunkhoz régi ismerősök, barátok, egykori küzdőtársak mindenhol, ahol hányatott életünk eseményei folytak.

Erdélyből telefonhívás hívott vissza, így egy nappal hamarabb kellett visszajönnünk, mert 18-án Ópusztaszerre hívott a kötelesség. Szent István, államalapítónk ünnepeinek előestéjén 2001 óta a Magyarok Világszövetsége emlékfákat ültet az évek során díjazottai emlé-

kére, tiszteletére. Ez alkalommal 3 posztumusz kitüntetett és hét élő kapott emlékfát. Feleséggel az ünnepségen verses-énekes műsort mutattunk be. A szép Feszty körképtől nem messze szerény személyem tiszteletére is ültettek egy kis tölgyfát, amelynek tövében betonban, fémlemezbe vésvé ott van nevem és hivatásom. Emlékezetes nap volt!

19-én a városi, ökumenikus ünnepen a katolikus kápolnában szolgáltam. Utána a kertben felszenteltük avattuk a kőbe ágyazott márvány obeliszket, amit a települési önkormányzat adományozott erre az alkalomra. Így Szent Istvánnak is van méltó emlékműve városunkban.

24-31 között itt pihentek az árkosi vendégek ismét, Székely János lelkészük vezetésével.

27-én volt a Jótevők Napja, amikor kiosztottuk a „Zs. Nagy Lajos Hunor Emlékalapítvány” pályázatán nyert díjakat. Ez a nap is emlékezetes volt, mert éppen egy negyedszázada, hogy az alapítvány névadója tragikus körülmények között életét vesztette autóbalesetben. A mi kezdeményezésünkre hozta létre a város legrégebbi alapítványát a család és a gyülekezet. Most megható műsorral emlékeztünk a gyermekre, szép versekkel és énekekkel. Ebben az évben 411 ezer forintot osztottunk szét 17 középiskolásnak, főiskolásnak, egyetemistának. A szószéki szolgálatot Székely János lelkész végezte, Kovács Gréta Tünde egyetemistánk mondott köszönetet a családnak (az elhalt testvére, Sándor, egész évi képviselőtestületi tiszteletdíját az alapítvány támogatására fordítja önzetlenül!) és az alapító gyülekezetnek.

Szeptember 1-én részt vettem az iskolai évnyitón. Ebben az évben heti három hittanóránk lesz az iskolában, a be nem iratkozottaknak szombaton vagy vasárnap tartunk foglalkozást.

Délután megyei meghívásra részt vettem a fűzesgyarmati, újonnan nyitott kormányhivatal ünnepélyes átadásán, ahol ettől kezdve könnyebb lesz rendezni hivatalos ügyeinket.

2-án Kenderesen részt vettünk és szolgáltunk feleséggel a református templomban Horthy Miklós halálának 60. és kenderesi újratemetésének 24. évfordulóján.

7-én az Echo és ATV stábja felvételt készített templomukról és interjút velem, a hungaricum gyülekezet történetéről, életéről a Hazahúzó műsor számára. Az adás időpontjáról értesíteni fognak.

9-én Karancsberényben, a szlovák határ közelében lévő csodás falu gyönyörű katolikus templomában szolgáltunk és vettünk részt a vitézavatáson. Minket, az unitárius lelkészt és feleségét kérték fel, hogy megemlékezzünk a Rend tavasszal elhunyt főkapitányáról.

Mozgalmas életünk tovább zajlik, már féltucat meghívásunk van különböző helyekre és alkalomokra, amiken a saját dolgaink eredményes elvégzése után, szívesen vállalkozunk. Adjon az Isten szép őszi napokat sok-sok ünnepi alkalmon minden kedves Olvasónknak.

Balácsi László

Kocsordi Unitárius Egyházközség

A közösség életében meghatározó az iskola és a nagyvakáció. Hit- és erkölcsstan oktatást végeztünk több iskolában.

Június 25-én került sor kocsordi unitárius templomunkban a konfirmálásra, amely alkalommal négy ifjú tett bizonyosságot hitéről és unitárius elkötelezettségéről.

Ifjaink részt vettek az Erdélyben lezajlott konfirmációs mozgótáborban július 10-16 között.

Részt vettünk Kocsord falunapján július 15-én.

Augusztus 6-án családi napot tartottunk a templomkertben, áhítattal majd szalonnasütéssel egybekötve.

Augusztus 12-én részt vettünk a Szejkefűrdői Unitárius Találkózón, mely alkalommal meglátogattuk a kénosi unitárius gyülekezetet is. Ez úton is meg szeretném köszönni, hogy a kalandos utazást követően a hajnali érkezésünket megvárva csodálatosan elkészített vacsorával fogadtak bennünket Andorkó Attila tiszteletes úr, Gál Attila gondnok és a kénosi asszonyok. A találkozó maga emlékezetesre sikerült. Mely alkalommal barátságok, kapcsolatok szövődtek, erősítve ezáltal is unitárius közösségünket.

Augusztus 20-án ökumenikus, úrvacsorás istentisztelet keretében verses zenés összeállítással emlékeztünk meg Nemzeti Ünnepeünkről a Kocsordi református templomban. A szószéki szolgálatot Szalai Kont református esperes, az úrvacsorai ágendát Bartha Mária

Zsuzsánna unitárius lelkész végezte, valamint a baptista gyülekezet is képviseltette magát.

Gyermekeink közül négyen részt vettek Balatonszepezden szervezett unitárius gyermektáborban. Köszönet a tartalmas, emlékezetes programokért és a balatoni fürdőzésért Szabó Csengele lelkész nő táborvezetőnek és munkatársainak.

A tartalmas és mozgalmas nyári idő ezzel véget ért. Sok látogató kereste fel templomunkat a szabadságok alatt, Jakab Gyula gondnokunk és a Keblitanács tagjai folyamatosan fogadták őket.

Bartha Mária Zsuzsánna

A kocsordi és kénosi unitárius gyülekezetek találkozása

Észak-magyarországi Unitárius Szórványegyházközség

Elekes Huba Lehel egyházközségi gondnok (1961–2017) emlékére

Amikor Elekes Huba testvérem haláláról értesültem, nem tudtam elhinni az igazságot, hiszen néhány nappal korábban még vidáman beszélgettünk az élet dolgairól. Talán mindnyájunk első reakciója ez lehetett: hogy ez hihetetlen, ez nem lehet igaz.

Amikor a földi élet kötelékeiből eltávozott emberi élet méltatását próbálom szavakba önteni, a gondolatokat én csak szavakká formálom, de nem én alkotom meg. Mert e méltatás alkotója maga a nagybetűs EMBER: Elekes Huba Lehel.

Elekes Huba Lehel élete 1961-ben kezdődött az erdélyi Brassóban. Ősi székely és nemesi oklevéllel rendelkező unitárius család leszármazottjaként, szülei egyetlen gyermekeként, olyan életre szóló nevelésben részesült, mely egész életét végigkísérte: a szerénységgel és alázattal párosuló, az emberek iránti tiszteletben és önzetlen szeretetében mutatkozott meg. „*Otthonról*” hozta magával azt a szellemiséget, mely a családi példán túl istenszerető, Istenéhez és egyházához élete végéig hűséges emberré tette, a hagyományokat hűen őrizte és tisztelte.

Tanulmányait Brassóban végezte, ott érettségizett majd a brassói erdészeti egyetemen tanult tovább és ok-

leveles erdészmérnöki képesítést szerzett. Pályaválasztása nem volt véletlen, hiszen olthatatlan vágygal szerette a természetet, az erdőt, melynek nagy ismerője volt. Szabadtéri gyülekezeti találkozóinkon – melyeknek helyszín választásában mindig nagy körültekintéssel segített – mindig örömmel hallgattuk ismertetését a bennünket körülvevő, fákról, növényekről, erdei látványokról.

Elekes Huba a 2013-as gyülekezeti találkozón

1987-ben Brassóban ismerte és szerette meg, majd vette feleségül Évát, akitől 1998-ban született meg Huba Levente fiuk. 1989-ben hagyta el szülővárosát és települt feleségével Miskolcra. Itt teremtette meg az új családi otthonát. Az Északerdő Zrt.-nél helyezkedett el és dolgozott haláláig. Megbecsültségét, eredményes munkásságát munkatársai tanúsítják, pályája eredményesen ívelt felfelé, fakitermelési vezetőként „*sokra bízott*” mint a jézusi példázat hű szolgája. Bár elköltözött szülőföldjéről, de iránta tanúsított szeretete végig megmaradt. Rajongott Székelyföldről, évente – ha tette – többször is hazalátogatott, szerette a tájat, a vidéket, az embereket.

De nemcsak mint családapát, hanem mint közösségi embert is méltatnunk kell, mint egy olyan embert, akinek volt meglátása, törődése népe és közössége iránt. Sokat beszélgettünk, nagy terveket szőttünk, amikor 2004-ben megalakult kis gyülekezetünknek gondnoka lett. Munkájának elismeréseként többször újraválasztottuk, halálakor is ezt a tisztséget viselte. A nagyobb unitárius közösség iránt érzett felelősségtudta és tenni akarása is példás volt, ezért választás útján tagja volt az

Gyülekezeti találkozó - 2017.

Június utolsó szombatján immár ötödik alkalommal rendeztük meg a szabadtéri istentisztelettel egybekötött gyülekezeti találkozónkat Bekénypusztán. Az idei találkozót néhai Elekes Huba gondnokunk emlékének ajánlottuk, hiszen eltávozott testvérünk mindig tevékenyen vett részt ezek szervezésében. A természet nyitott templomában az istentisztelet imádsága és éneke szabadon szárnyalt az erdei tisztáson és tette meghitté az istenkeresés áldott pillanatát. Az izletes bográcsgulyás elkészítésében mindenki tevékenyen kivette részét, a közös munka „fűszere” különösen ízletessé varázsolta. Ez úton is köszönjük az Unitárius Alapítványnak hogy támogatásával hozzájárult a találkozó megrendezéséhez.

Egyházkerületi Egyházi Képviselő Tanácsnak, valamint az Unitárius Alapítvány kuratóriumának.

Ha életére tekintünk, őszintén elmondhatjuk, hogy Elekes Huba rövid élete ellenére, tartalmas életet élt, szerette az életet, úgy élt, hogy emberségében, tisztességében mindvégig minta tudott lenni családjá és környezete számára. Tette ezt azért, mert unitárius keresztény emberként vállalta Istentől a rábízott feladatot, minden erejét, egész életét latba vetette a jó cselekedetek érdekében. Mert a keresztény hivatás egy olyan ajándék, amelyet az embernek minden ügyességével, bölcsességével és szeretetével gyümölcsözötni kell.

Amikor fényképet kerestem nekrológjához, az ilyenkor szokásos portré helyett a mellékelt képet választottam. A fotó egy gyülekezeti találkozó alkalmával készült, Huba éppen a lángot gyújtotta meg a bogrács alatt és táplálta ízletes ételt főző tűzzé. A kép önkéntelenül Reményik örökérvényű verssorát jutatta eszembe: „*Egy lángot adok, ápolod, add tovább és gondozd híven...*”.

A tőle kapott lángot őrizzük, ápoljuk és közvetítjük... Aludj békében Testvérem, emléked híven megőrizzük!

Kriza János

A gyülekezeti találkozó résztvevői

UNOSZ konferencia

Az Unitárius Nők Országos Szövetsége idei közgyűlését és konferenciáját augusztus 26-án Homoródalmáson tartotta 68 helyi nőszövetség 347 képviselőjének a részvételével.

A kezdő áhítatot Csete Árpád helyi lelkész tartotta. Dimény Csilla UNOSZ elnök megnyitóját után üdvözlő beszédek hangzottak el.

Az UNOSZ vándorabroszt a tavalyi konferencia szervezői, a sepsiszentgyörgyi asszonyok adták át a homoródalmási asszonyoknak.

A konferencia előadását dr. Tódor Csaba székelykeresztúri lelkész tartotta *A nők és a rítus* címmel. Az ünnepi istentiszteleten Újvárosi Katalin székelymuzsnai lelkész nő végezte a szószéki szolgálatot hangsú-

lyozva az egymás meghallgatásának és megértésének a fontosságát. Az énekvezér Sorbán Enikő volt.

A helyiek műsorában szerepelt a Homoródalmási Dalárda Rigó Ildikó vezényletével, a fiatal székelyruhás leányok furulyajátéka, valamint Sorbán Enikő kántor, népdalénekes gyönyörű hangjával.

A közgyűlés kezdetén Asztalos Klára UNOSZ titkár megemlékezett a közel egy éve elhunyt Jakabházi Vera alelnökről méltatva a nőszövetségben végzett munkáját.

Dimény Csilla elnöknő beszámolójában összegezte és értékelte az UNOSZ egyévi tevékenységét.

Az UNOSZ évenként megszervezett jelentős eseménye közebeddel zárult a helyi Szabó Gyula Művelődési Otthonban.

Az egyházkerület nőszövetségeinek képviselőitében Sigmund Julianna a Magyarországi Unitárius Nők Országos Szövetsége (MUNOSZ) elnöke vett részt a konferencián és üdvözölte a testvérszervezetet.

Szeretettel köszöntöm az UNOSZ vezetőségét és unitárius nőtestvéreimet. A magyarországi nőtestvérek üdvözlését tolmácsolom, ami erősíti összetartozásunk érzését. „Így bár sok tagja van mégis egy a test.” (1Kor 12,20) A nőszövetség tagjainak nem kevésbé fontos, még ha más-milyen is valamint önkéntes sokszínűsége is. Sok tekintetben Krisztus teste is hasonló, mindannyiunk számára más a szerepe. Néhányan dicsőítő éneklésben vesznek részt, megint mások a bizottságokban üléseznek. Néhányan a színpalak mögött tevékenykednek: ételt főznek, vallásórán segítenek vagy templomot díszítenek. Egyik feladat sem fontosabb a másiknál.

Isten különféle szerepekre hívott el a nőszövetségben. Ha elvégezzük azt a feladatot, amire Isten szánt, akkor felülemelkedhetünk a hasonlítótatáson, hogy minél több örömet találjunk. Köszönjük Istenem a szerepek sokszínűségét Krisztus testében, segíts támogatnunk egymást miközben téged, szolgálunk.

Jövőre ünnepeljük egyházunk fennállásának 450 évfordulóját. 450 év távlatából szeretnék emlékezni azokra a nőtestvérekre, akik teljes szívükből támogatták az unitárius egyházat és lelkészeit.

Szívből kívánom Isten áldását az életetek minden napjára!

Egyházi gyermektábor

2017 augusztus 21. – 27. között került megrendezésre az idei unitárius gyermektábor, Balatonszepezden. 11 gyerekkel vágtunk neki az új helyszínnek, mely nagyon sok lehetőséget rejtgetett magában. A kevés létszám ellenére azonban igyekeztünk, hogy semmiben ne szenvedjenek hiányt a gyerekek.

A tábor témája az értékek volt. Beszéltünk arról, hogy milyen értéket jelent számunkra a családuknak, hogy milyen kapcsolati hálót kell kiépítenünk, mely a pénzt, mint létfenntartó értéket kissébbé teszi. Természeti kincseket szemléltünk és értékeit elemeztük. Azonban mindannyian egyetértettünk abban, hogy a hit, a remény, a szeretet értékei életünk igazi mozgatórugói, mert ezek az értékek teszik lehetővé, hogy értékeljük az életünket, lehetőségeinket, tehetségünket.

Jutott idő a mókának, a gyurmázás alkalmával, esti mozi ideje alatt, de alkottunk, tornásztunk, számháborúztunk, cetliztünk, vetélkedtünk, ping-pongoltunk, erdei túrán voltunk és természetesen kihasználva a nyár utolsó meleg napsugarait és a meleget enyhítő Balaton vizét, strandoltunk is.

A tábor résztvevői

A tábor hetén komoly bevételt szerezhetett a büfésnéni-bácsi a csokis palacsintával, ami nagy sztár volt a parton, de a könyvek sem vallottak szégyent, a csendes pihenő felolvasásai alkalmával.

Összességében eseménydús vidám hetet zárhattunk, reméljük jövőre is találkozunk, az sem baj, ha többen leszünk!

Szabó Csengele

Könyvajánló

2015-ben látott napvilágot **Budaházi István** – az Unitárius Alkotók Társaságának alapító tagja – nyíregyházi író-költő kilencedik, költői pályája lezárást jelképező: *Az utolsó évszak hangjai* című verseskötete. Az általa megfogalmazott gondolatokkal ajánljuk a kötetet Olvasóink szíves figyelmébe:

„Születés a Világba, a Világmindenségbe való születés maga a csoda. S az Élet is az. Megismerni, megtapintani a Flórát és Faunát, s járni a tengerek hátán. Megtanulni évezredek bölcsességét, anyanyelvünkön eszmét cserélni, okosan tenni, szeretetet adva-kapva, s társat választva

viselni a hétköznapi keresztjét. S nem mondani le az álmainkról sem. Önmagunk megvalósításáról, a helyünkről az Életben. Ez már a cselekvés, az alkotómunka, az értékteremtés. Vallásos szóval mondva: küldetés, az Isten országának építése. Nem tudva, mikor kezdünk el a napok mögé bújni a közelgő enyészet elől, de addig is kapaszkodunk: szerelembe, hitbe, szeretetbe. Legközelebbikeink elvesztése után csak bámulunk a mindenségbe, s nézünk föl a csillagokra. Hátha ott, hátha oda... Pedig nem történik más, valaki párját visszaöleli a föld. Ez lenne a halál szele? S az, aki marad, annak mennyi ideje van még? Nem tudva sorsa hosszát, a mikortól és a meddiget. Mégis. Cselekvés a kérdésre a válasz. A legfontosabbat úgyis önmagának kell számadásként majd feltenni: „Miért is voltál a világom?”

Szejkefördői Unitárius Találkozó 2017.

A fotókat Balázi László küldte az UNÉL szerkesztőségének

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének kiadványa. Megjelenik kéthavonta.

Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271. Szerkesztőbizottság: Kriza János főszerkesztő.

Szerkesztők: Bartha Mária Zsuzsánna, Retkes Attila, Szász Adrienne, Farkas Wellmann Éva.

Lapterv, tördelés: Kriza János. Szerkesztőség címe: 1055 Budapest. Nagy Ignác u. 2-4.

Telefon/fax: 311-2801; unitariuselet@gmail.com; Index: 25 842.

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete. Előfizetés: mue@unitarius.hu; Éves előfizetés ára: 3.600 Ft.

A lapszámok interneten elérhetők a tudastar.unitarius.hu oldalon. Adományokat szívesen fogadunk. Bankszámlaszám: 11713005-20011631.

Nyomda: Rózsadomb Contact Kft. Budapest II. kerület, Balogvár utca 1. Felelős vezető: Messinger Miklós.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.